

Let's bright sunshine play upon your heart;
 Come now unto your gladness, peace and rest;
 But the dark shades of selfishness depart,
 And now and evermore be truly blest.

"He who sets his foot firmly upon the path of self-conquest, who walks, aided by the staff of Faith, the highway of *self-sacrifice* will assuredly achieve the highest prosperity, and will reap abounding and enduring joy and bliss." James

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ મુદ્રણ
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ સંગ્રહ

૩૦૧૧

સા ૨૭૨૭ : ૨૦૨૦-૨૦૨૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૩૮૪૨

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ સદના આરે અગને અપાન

વિષય સંજ્ઞા ૫૨૪૨.૧૨૮૨૬૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગૃહ દા.તી કૌપીરાઈ સંગ્રહ

૩૦૧૧

સા.ર.૩.૧૧.૨૬૨

આ જન્મ શાને માટે ?

રા બહાલા બધુઓ ! આજે હું ત્હમારી સમક્ષ યોડીક 'અ તરની વાત' કરવા ઈચ્છુ છું. હું તે મહારા પોતીકા સ્વાર્થ માટે નહિ, પણ ત્હમારા-મહારા અને સર્વના હિત માટે કહુ છું એટલું લક્ષમા રાખશો તો તે મહારી વાતના વ્યાજબી-ગેરવ્યાજબી-પણાની ત્હમને મહેલાઈથી ખાત્રી થઈ શકશે. ત્હમે શ્રીમત હો યા સામાન્ય હો, વિદ્વાન હો વા વ્યાપારી હો, મહારી દરેક દલીલ કાળજીપૂર્વક વાંચશો તો ત્હમારા દરેક સશયનો ખુલાસો આપોઆપ થઈ જશે.

કહો, ત્હમને ત્હમારી આસપાસ દોડતા કે ઉડતા પશુઓ અને પક્ષીઓના અને ત્હમારી પોતાની સ્થિતિ વચ્ચે કાંઈ તફાવત લાગે છે ? રોગી, સાધન વગરના અને જન્મથી અધાપા વગેરે ખોડવાળા માણસોની સ્થિતિ કરતાં ત્હમારી સ્થિતિ ત્હમને કાંઈ વધારે મહેડતી જણાય છે ખરી ?

અને રાજાઓ તથા વધારે સારી તંદુરસ્તીવાળા અને જ્ઞાનવાળા પુરૂષો કરતાં ત્હમારી સ્થિતિ કાંઈ ઉતરની જણાય છે ખરી ?

અને જણાતી હોય તો, હું ત્હમને અરજ કરું છું કે, એક ઘડી શાન્ત ચિત્તે એ તફાવતનું કારણ શોધો.

શાસ્ત્રકારોએ તે કારણને 'કર્મનો અવ્યય કાયદો' એ નામથી ઓળખાવ્યું છે. તે પશુપક્ષીના, તે દુઃખી માણસોનાં, ત્હમારાં અને તે રાજા અને વિદ્વાનોનાં 'પૂર્વ જન્મોનાં કર્મો' એ જ આ તફાવતનું કારણ છે. 'કર્મ' ના કાયદાની યુગાલભાષી તીર્થંકરો સરખા પણ બગી સક્યાનહોતા-

એ 'કર્મ' ત્હમને અનુકૂળ હોય તો ઠીક, કે પ્રતિબૂળ હોય તો ઠીક 'કર્મ' વડે ત્હમને ધનપ્રાપ્તિ, વિદ્યાપ્રાપ્તિ, ઐશ્વર્યપ્રાપ્તિ વગેરે માટેના પ્રયા-

મોના ફતેહ ફતેહ ને ફતેહ જ મળે એવું થાય તે જોવાને ત્હમે ખુશી છો, કે એવા બધા પ્રયાસો નિષ્ફળ જ જાય એ જોવા ત્હમે ખુશી છો ?

અલખત, ત્હમને ત્રણે ચીજોની પ્રાપ્તિ માટેના પ્રયાસોમા સફળતા આપે એવા ‘કર્મો’ જ પમદ પડશે.

ત્હારે, ત્હારા બહાલા બધુઆ ! એવા કર્મો ઉત્પન્ન કેમ કરતા નથી? ત્હમને દરેક અનુકૂળ અને અનુકૂળ થોડા સંજોગો આપે એવા ‘કર્મો’ તો મગ્ન કરવા માટે જ આ મનુષ્ય જન્મ મળ્યો છે ત્હમે ધન રજો, મંસારવ્યવહાર ચલાવ્યા અને તે બધું કરતા જવાની માથે દરરોજ, દર મહીને અને દર વખતે એવા ‘કર્મો’ તો મગ્ન અવશ્ય કરો કે જ ત્હમને બધાંયમા ત્હમારા પાસા મીઠા પાડવામા મદદગાર થાય.

આમ નજર કરો, ત્હમારી આમપાસ કેટલા બધા અજ્ઞાન લોકો ત્હમે જુએ છો? ત્હમારાં ‘પૂર્વકર્મો’ એટલાય મારા, કે જેથી ત્હમે તન્દરસ્ત શરીર અને જૈન ધર્મ પામ્યા છો. ત્હમે ધર્મમા બહુ ન મમજવા પામ્યા હો તો પણ એ ધર્મમા જન્મ હોવાથી કોઈ નહિને કોઈ વખત પણ ત્હમને ધર્મજ્ઞાન પામવાના જોગ મળી રહેશે, કારણકે ત્હમે એ જવાતાવગળામા જન્મી એમા જ કાયમ રહ્યા છો તેથી કોઈક વખત તો જરૂર ધર્મજ્ઞાનની લહરી ત્હમારા તરફ આવશે જ અને ત્હમને શીતળ શીતળ કરશે

ધર્મજ્ઞાનની ‘લહરી’ હમણાં જ કેમ નથી આવતી ?

ત્હમે પૂછશો “ધર્મજ્ઞાનની એ લહરી હમણાં જ કેમ નથી આવતી ?” ત્હમેજ કહો કે ત્હમે ધર્મ સમ્બન્ધી વિચાર કેવી રીતે ? એક મહીના મુઠ્ઠી ફરગજ એક કલાક કે બે કલાક પણ ધર્મના રહસ્ય સમ્બન્ધી કે એ ધર્મ પાળનારાના ઉદયના રસ્તા સમ્બન્ધી વિચાર ક્યાંકે કર્યો ? જેમ ત્હમે, તેવાજ બધા મમજો. જ્હારે ત્રણાં માણસો એક બાબત મન પર લે છે અને વારવાર એ બાબત પર વિચાર કરવાની તક લે છે ત્હારે એ બાબત સ્થૂલરૂપે—અરો બનાવ તરીકે હસ્તીમા આવે છે કોઈ જગાએ જૈન સંઘના ઘણા માણસોએ પોતપોતાના ઘરમા એસીને કે એકઠા મળીને જૈન મઘના ઉદય સમ્બન્ધી વિચાર કરવાના—મનન કરવાના—ચિન્તન કરવાના ઘણા પ્રમગ લીધા નથી તેથીજ ત્હમને કે કોઈને ધર્મજ્ઞાનની ‘લહરી’ હમણાં આવતી નથી. એ ‘લહરી’ ઉત્પન્ન કરવાનું કામ ત્હમારું અને ત્હારું, આખા સંઘનું છે. જેને પોતાના આત્માનું સદાને માટે હિત કરવું હોય ત્હમણે એ ‘લહરી’ ઉત્પન્ન કરવાને મથન કરવું જોઈએ! જે સચુક્ત બળથી હમરો શત્રુઓ નાશ પામે છે તેજ સચુક્ત બળથી ‘ધર્મજ્ઞાનની લહરી’

ઉત્પન્ન થતી મુશ્કેલ નથી. ત્હમે, હું અને બીજા જે કોઈ બાહ્યોને આ જન્મ સફળ કરવો હોય તેઓ જે અલાયદો અને સંયુક્ત એમ બેઉ રીતનો પ્રયાસ કરીએ તો એ બધાં ‘બળ’ (Forces) તો સરવાળો (Sum-total) એવી ‘લહરી’ને જરૂર ઉત્પન્ન કરે અને તે લહરીથી આપણને નિર્મળ જ્ઞાન અને આનંદ થાય, એટલું જ નહિ પણ (સામગ્રી, બરાબર સાંભળજો) બીજા જેઓ આપણા પ્રયાસમાં સામેલ નહોતા ત્હમના પાસે પણ તે લહરી પહોંચી જશે અને ત્હમનો ઉદય કરશે. ત્હમારા તે અજ્ઞાન બાહ્યોને ત્હમારા પ્રયાસથી સુખી થતા જોઈ ત્હમને કેટલો બધો આનંદ થશે?

કોઈ બાળકને બાગ બનાવવાની ઇચ્છા થઈ. ત્હેણે રોપા વાવ્યા. હવે ત્હેને એવી ઇચ્છા થઈ કે રોપા કેવી રીતે વધે છે તે મ્હારે જોવું; તેથી તે વારંવાર ખળીઆ ખેતી કહાડીને તપાસતો રહે છે. કહો, હવે એ રોપા કદી વધવા પામે ખરા? તેણે તો પાણી પાયા કરવું જોઈતું હતું, જેથી રોપા વધત અને ત્હેને આનંદ આપત. આપણે આગળ વધવું હોય (જુ સસારની આઆદીમાં કે શુ આત્મિક આઆદીમાં) તો આપણને શું શુ લાભ થાય છે એ જોવા ખેતીએ તો કદી લાભ નહિ થાય, બીજાઓને લાભ કરવા જતા રસ્તામાં આપોઆપ લાભ પ્રાપ્ત થશે. બીજાઓને માટે ‘લહરી’ ઉત્પન્ન કરીશુ તો આપણને તે ‘લહરી’ની લેહેજત આપો-આપ મળશે

બે જાતના પ્રયાસ કયા ?

મ્હે હમણા કહ્યું કે ત્હમારે અને મ્હારે અલાયદા તેમજ સંયુક્ત પ્રયાસ કરવા જોઈએ છે, તેનો ભાવાર્થ ત્હમે સમજ્યા? અલાયદો પ્રયાસ એવી રીતનો કરવાનો છે કે ‘જૈન’ નામથી પોતાને ઓળખાવનાર દરેક પુરૂષ, દરેક સ્ત્રી અને દરેક બાળકે દરરોજ વધુ નહિ તો છેવટે દય મીનીટ પણ એકાંતમાં પચપરમેષ્ટીને નમસ્કાર કર્યો પછી ત્હમની પાસે ખરા દી-લથી એવી યાચના કરવી કે “હે પ્રભો! જૈન શાસનને જયવંતુ કરો! હે દેવ! જૈનોનાં હૃદયચક્ષુને દીવ્ય કરો! હે દયાળુ! અમારાં હૃદય દયામય અને પરોપકારી બનાવો! હે જ્ઞાનના ભંડાર! અ-મમાં જ્ઞાનનો શોખ પ્રગટાવો! હે ત્રિભુવનનાથ! ત્રણ ભુવનના નાથ થવાની શક્તિ અમારામાં પણ રહેલી છે એવું અમને જ્ઞાન કરાવો અને એ જ્ઞાન વડે અમને સંઘસેવાના કામમાં હિમ્મતથી જોડાવાની સન્મતિ પ્રેરો! હે શાસન નાયક દેવ! સાધુ, સાધ્વી,

શ્રાવક શ્રાવિક, એ ચારે અંગ વડે બનેલા જૈન શાસનની બાહ્ય અને અંતરંગ ઉન્નતિના મહાન, શ્રેષ્ઠ, પરમ આનંદમય કર્તવ્ય-માં મહારો ફાળો આપવા હું હમેશા હૃદયભર તત્પર રહું એવા મહાને યુદ્ધિ અર્પે !”

આવી પ્રાર્થના દરેક જૈને દર મહવારે, વધુ નહિ તો માત્ર પાચ મીનીટ પણ ખરા અંતઃકરણથી જરૂર કરવી જોઈએ. આ પ્રાર્થના ત્હમારા હૃદયને પવિત્ર અને ત્હમારા મનને એકાગ્ર કરશે. આથી ત્હમે સધસેવાના કામ-મા ચિત્ત આપવા પ્રેરાશો. અને એકવાર પ્રેરણા થઈ એટલે જાણુને કે એ આનંદી લેહેજત ત્હમને કદી છોડવી ગમશે નહિ. ત્હમે વિદ્યાન નહિ હો તો પણ ત્હમને જનસેવા બળવવાના રસ્તા આપોઆપ મુકશે. શામનનાયક દેવ ત્હમારા એકાગ્ર અને પ્રેમાળ હૃદય દ્વારા પોતાનું કામ કરશે અને એ રસ્તે સઘની ઉન્નતિનો રસ્તો મરળ બનશે.

બીજો પ્રયાસ: સંયુક્ત

ધણાએ ભેગા મળીને કરવાના પ્રયાસને સંયુક્ત પ્રયાસ કહેવાય. ત્હમારા મિત્રમ ઇળની સાથે મળીને સંધસેવાનું ન્હાનામાં નાનું પણ કામ કરવા ત્હમે કમર કા ન કસી શકો ? બગાળાના છોકરાએ ટોળીઓ કરીને દેશસેવા માટે બીખ માગીને સેકડો રૂપીઆ એકઠા કર્યાનું મું ત્હમે નથી સાંભળ્યું ? મિત્રાની ટોળીઓ કરતાં ‘સઘ’ ની ટોળી મ્હોટી, એમા સંયુક્ત બળ વધારે હોય છે, જે એક રાગ હોય તો. અને ‘સઘ’ ની ટોળી કરતાં ‘સઘાડા’ ની ટોળી મ્હોટી, કારણ કે ત્હમા ઘણા મામના ‘મવ’ નો મમાવણ થઇ જતો હોવાથી સંયુક્તબળનો વિસ્તાર મ્હોટો હોય. અને ‘સઘાડા’ ના સંયુક્ત બળ કરતાં પણ ત્હમે જૈને ‘કોન્સ’ એવં નામે ઓળખો છો ત્હનાવડે વધુ કામ થાય, કારણ કે ત્હમાં બધાએ સઘાડા રૂપી નદીઓ જઈ મળે છે એટલે એ સામરમાં જળ ઝાઝું જ હોય.

પણ મહાને અહીં ધાસ્તી લાગે છે કે આ ન્હાની ઉપમાથી (ત્હમે જો ‘ગંભીર’-સહૃદય પુરુષ નહિ હો તો) ત્હમને હસવું આવશે અને ત્હમે કહેશો કે “ સમુદ્ર તો ખારો હોય; એનું જળ કોઈના કામમાં ન આવે ! એ તો બધી નદીઓનું જળ બચાવી પડવાનું જ બજે ! ”

વાહવાહ ! કેવો મનનો તકરો ? બસમર છે. ફરીઓ તો સઘની નદીઓનું પાણી લેનારો છે, પણ તે પાણી હાઇ-હાઇને મું કામ બબલે છે તે જોયું ? તે પુરોષ અને અમેરીકા, હિંદ અને જપાન, આફ્રિકા અને

ઔરટ્ટેલીઆ વગેરે દૂરના દેશો વચ્ચે જોડાણ કરી તહમને તેઓ સાથે વધારે સહેલાઈથી વ્યાપાર ચલાવવાની સગવડ કરી આપેછે. રેલ્વે રસ્તે જ્યાં પડોચતા તહમને ઘણું મોઢું પડત અને ઘણો વિલંબ થાત તેવી જમીનો પર તહમને તે દરીઓ થોડા ખર્ચે અને ઓછા વખતમાં પહોંચાડે છે. વિશ્વની સુદરતામા વધારો કરે છે. અને ઓછા જ્ઞાનથી છલકાઈ જતા જગતને મર્યાદાનો પાઠ શીખવનાર ‘મ્હોટા પેટવાળા’ ગુરુનું કામ બજાવે છે. તહમે કદાપિ જે દરીઓ ના જોયો હોય તો જોજો, તહમે ભણેલા હોઈને અભિમાનમાં આવી જઈને કદાપિ બોલ્યા હો કે “કૉન્ફરન્સ તો અભણ લોકોની છે ! એમના કરતા અમે અગ્રેજ ભણેલા બહુ ડાહ્યા છીએ. અમને કૉન્ફરન્સમાંથી શું શીખવાવું મળે ? અમે તો એ ગ્રામ્ય જોતાથી જૂઠ્ઠા પડીશું ! ” એવું કદાપિ તહમારથી બોલી જવાયું હોય, કે મનમાં વિચારી જવાયું હોય, તો પણ તહમારા બધાના મંયુક્ત બળનો બનેલો કૉન્ફરન્સ ૩૫ મમુદ્ર કાંઈ પોતાની પેદાનપેદીની ‘મર્યાદા’ મુકીને તહમને કડવાં અક્ષર કહે એ આશા રાખવી જ નહિ. અને કદાપિ તહમે ૫-૨૫ ૩. કૉન્ફરન્સમાં આપવાની સખાવત કરી હોય તેથી ટુલાઈ જઈને બોલ્યા હો કે “ કૉન્ફરન્સને આપે શું લીલું થવાનું છે ? ” તો તહમારી એ ભાષા તરફ પણ મમુદ્ર ૩૫ કૉન્ફરન્સ કાંઈ લક્ષ નહિ આપે. એનું મ્હોટું પેટ છે એજ એનો મ્હોટામાં મ્હોટો ગુણ છે. અને તહમારે એજ ગુણ શીખવાનો છે કે, વિદ્યા કે લક્ષ્મી વડે છલકાઈ ન જતા સઘળા નદીઓના પતિ ૩૫ સમુદ્રને પૂજ્યભાવે જઈ મળવું, સઘળા ‘સધો’ ના પતિ ૩૫ ‘કૉન્ફરન્સ મડળ’ ની સેવાભક્તિ યથાસક્તિ બુદ્ધિ, લક્ષ્મી અને લાગવગ વડે કરવી. એક નદી પૂર્વથી આવતી હશે, એક પશ્ચીમથી અને એક ઉત્તર-દક્ષિણથી, તે સર્વને ભેગી કરી, સઘળા બહેનોને એક મધુર ગરબામાં જોડનાર, આ તહમનો પતિ ‘સમુદ્ર’ ન હોત તો એ નદીઓ એક બીજાનું મ્હોં પણ જોવા ન પામત, તે ખ્યાલ તહમને આવી શકે છે કે ? ઘણું નદીઓ મળે છે તે જગાને લોકો પવિત્ર સ્થળ તરીકે પૂજેછે, તો ઘણું સંધ જે જગાએ મળે તે જગાને-કૉન્ફરન્સના સમ્મેલનને પૂજ્યભાવે તહમે ન જુઓ એ કેવું કમનસીબ !

તહમને મુજસતમને કચ્છથી, કચ્છનાને પંજાબથી, દક્ષિણનાને કાઠિયાવાડથી એમ સઘળા કરાવનાર, બાધાઓ કરાવનાર, કૉન્ફરન્સ સિવાય બીજા કોઈ સંસ્થા હોય તો બતાવો; હા; એક સંસ્થા છે. સાધુની.

સાધુઓ એક પ્રાતમાર્થી બાજે પ્રાત વિદાર કરી એટ પ્રાતના મનુષ્ય બીજા પ્રાતમા દેસાવી શકે પણ તેમ થતુ હાલ જનવામા આવ છે કે કેમ એ વિચારવાનુ હુ ત્હમને જ માયુ છુ

કૌન્દરનમ તે શુ ?

આજ અચ્ચાર વર્ષથી ત્હમે કૌન્દરનમ સગ્દ માભગતા આપ્યા છો કદાપિ ત્હમે ત્હેના દર્શન પણ કયા હશે, કદાપિ ત્હમે ત્હેની એક યા બીજી રીતે જ્ઞાલી પણ કરી હશે. તથાપિ ત્હને ખાત્રી છે કે, ત્હમારામાના ઘણા-કંને હજી પણ કૌન્દરનમ સબધી કટલાક શક રહેવા પામ્યા હશેજ. અને તક રહેવા એ કુદરતી છે. શક ઉત્પન્ન થયા મિવાય પ્રજ્ઞા પ્રેમ કદી પ્રકાશી ઉઠતો નથી. સીતા ઉપર લોકોને પ્રથમ શક થયો અને પછી રામે ત્હેનો બહિષ્કાર કર્યો, ત્હારે જ સત્યાસત્યની ખાત્રી થઈ અને લોકો ઉલટા પ-ત્હેલા કરતાં પણ વધારે પવિત્ર નજરથી સીતાને જોવા લાગ્યા. તેમ કૌન્દર-નમ જન્મ આપનાર શાસનનાયક દેવ ત્હેને વધારે લોકપ્રિય બનાવવા માટે જ ત્હનાગ દીલમા વિવિધ સશય ઉત્પન્ન કરશે, અને ત્હેના નિવારણના પ્રસંગ ઉત્પન્ન કરી ત્હમને ત્હેની ઉત્તમતા બતાવી આપી ત્હેના ભક્ત બનાવશે.

કૌન્દરનમ સમ્બન્ધી સંશયોના ૩ વિભાગ પાડી શકાય.

(૧) સાધુવર્ગ તરફના સશય (૨) અગ્રેજી ભણેલા વર્ગ તરફના સશય અને (૩) સામાન્ય લોકસમુહ તરફના સશય. આપણે ત્રણે વર્ગના સંશયોને એક પછી એક હાથમા લઇશુ અને જોઇશુ કે એ સંશયોનુ સ-માધાન થઇ શકે તેમ છે કે કેમ ?

સાધુ વર્ગ તરફના સંશય

સાધુ વર્ગ ઉપરજ આપણા ઉદયનો બંધો આધાર છે. આ વાત સાધુને સાર લગાડવા માટે હુ નથી કહેતો. પણ ભગવાનના વચનને યાદ કરીને કહુ છુ. અને ‘માણસ સદા એ જો માત્ર ‘જડ શરીર’ ને જ માટે ન વપરાતી હોય, જો તે સદા “ જડ શરીર + તે શરીરમાં અદૃશ્યભાવે રહેલો અમર આત્મા ’ એને માટે જ વપરાતી હોય તો તો આત્માને પીછાની ચુકેલા મહેદ પુરૂષોના વચનો આપણને સભળાવીને જડ-ચૈતન્યની પીછાન કરાવનાર સાધુવર્ગ ઉપર આપણી ઉન્નતિનો આધાર રહેલો કહે-વામાં લેશ માત્ર પણ અતિશયોક્તિ નથી.

માધુવર્ગ ઉપર આપણા ઉદ્યનો આધાર છે એ વાત જાણીને જ દેવર્દિ આચાર્ય વગેરેએ એક ‘મન્મેલન’ (એનુ અંગ્રેજી નામ કોન્ફરન્સ) કરીને મુત્રો લખ્યા હતા. સઘનુ મુત્ર બધારણુ સન્મેલનથી જ થયુ હતું. હાલ એવા કોઇ આચાર્ય નથી કે જે સર્વ સમુદાયોને એકઠા કરીને ધારા-ધોરણુ થડ કે સર્વ સાધુ ઉપર દેખરેખ રાખી શકે જૂઠ્ઠાજૂઠ્ઠા મધાડા એ માત્ર એકજ જાતનો ઉપદેશ જૂઠ્ઠીજૂઠ્ઠી જગાએ ફલાવવા માટે યોગ્યલા. પણ તે હવે ભિન્ન અને એક બીજાથી વિરુદ્ધના ઉપદેશ કરવા લાગ્યા તેથી તથા બધા સાધુઓ ઉપર એક આચાર્ય ન હોવાથી મમન મધના ઉદ્યના રસ્તા યોજવા અને દેખરેખ રાખવા માટે આપણી પાસે કશુ સાધન રહ્યું નહિ. આવા વખતે આખા હિંદના શ્રાવકો મળીને સંઘની ઉન્નતિ માટે **યથાશક્તિ** પ્રયાસ કરે તો એથી સાધુવર્ગે ખોટુ લગાડવા જેવુ કશુ નથી; બદ્ધે ખુશ થવાનુ છે કે સાધુવર્ગના પવિત્ર રસ્તાને એથી સરળતા મળશે. માધુવર્ગ પોતે જ જો (શ્રાવકોને બદલે) આવી હીલચાલ કરે તો ઘણું માર કામ કરી શકે, કારણ કે હેમને સંકેટરી, ઉપદેશક, ઑર્ડીસ વગેરે કાંઇ જાતનુ ખર્ચ કરવુ પડે નહિ અને પગારદાર મમર્થમા મમર્થ કામગીરો કરતાં માનાધિકારી (એટલે ઑનરરી) કામગીરો (સાધુઓ) લાખ ગણી અસર ઉપજવી શકે. વળી હેમના વચન **વીરપિતાના** નીમેલા અમલદાર તરીકે (સત્તા સહીત) નીકળે, કે જે વચનનો અમલ કરવા ગૃહસ્થો પોતાને બધાયલા જ સમજે છે. પરન્તુ એ વાતની હુમણું આશા ગમી શકાય તેમ નથી પ્રથમ એકાદ પ્રાતની સાધુપરિષદો થશે, પછી આખા હિંદના સ્વધર્મી સાધુવર્ગની સાધુપરિષદ થશે, અને પછી આવુ કામ તેઓ ઉઠાવી શકશે તે બધુ શરૂ કરવા **પહેલાં** હેમાના ઉત્તમ રત્નોએ પોતાના માધુમિત્રામા જ્ઞાનનો, જનસેવાપ્રેમનો, આત્મભાગનો અને નિષ્પક્ષપાતપણાનો પ્રચાર પુરત્રમથી કરવો જોઇશે. તે બધુ થતાં સુધી રાહ જોઈ ખેસી રહેવા કરતાં **શ્રાવક વર્ગ** પોતા તરફનો પ્રયાસ શરૂ કરે તો એમા કાંઇ દોષ હોવાનું કોઇ કહી શકશે નહિ અલબત્ત, તેઓ મહાત્માશ્રીઓની કિમતી સલાહો તરફ લક્ષ આપતા જ રહેશે અને બને તેટલી કાળજીથી (સજોગો હરકત ન કરે તેટલે દરજ્જે) હેનો અમલ પણ કરશે.

તે છતાં કોન્ફરન્સના કાર્યવાહકો ખુલ્લી રીતે કહે છે કે: “અમે અપૂર્ણ છીએ, ‘સસારી’ હોવાથી સ્વાર્થના કામકાજમાં મશગુલ છીએ અને તે ઉપરાંત આ કામ નવુ જ હોવાથી અનેક મુશ્કેલીઓ અમને નડ છે તે વગેરે કારણોથી અમે વખાણવા લાયક જ કામ કરીએ છીએ એવુ અમારું

માનવુ નથી. અમે ન કરવાનું કરી બેસીએ એ જેટલું મબવીત છે તેટલું જ, કરવાનું ન કરીએ એ પણ મબવીત છે. અમને પૂર્ણ ન મ-
મળશો. અમારી અપૂર્ણતા, તદ્દમારે પુરવાની છે. લાગવાને ‘ સધ ’
શબ્દમાં અમને આવકોને એકલા સમાવી દીધા નથી; સાધુ-સાધ્વી એ
બે તીર્થની સામેલગીરી વગર ‘ સંધનું આખું અંગ ’ થાય જ નહિ
એમ અમારૂં ચોક્કસ માનવું છે. માટે અમારા અધુરા પ્રયાસોને તદ્દમે મહા-
ત્માશ્રીઓ પૂર્ણ કરો. અમારા કામમા સલાહ આપવાનું (તદ્દમારા વ્રતોને
બાધક ન થાય એવી રીતે) કામ બબલો. અમારી ભૂલો પ્રેમમય શબ્દોથી
અમને બારોબાર લખાવી જણાવો. અમારા ઠગવો પૈપ્રી જે કોઈ આપને
લગતા હોય તદ્દનો અમલ ચુસ્તપણે કરી-કગવી અમારી આ મઝ્યાનુ
ગૌરવ વધારો, કે જેથી આવકગણુ તદ્દમારા જેટલું જ બદલે તદ્દમે આપો
છા તેથી વિશેષ માન કોન્દરન્સ પ્રત્યે બતાવવાને તૈયાર થશે તદ્દમારા કિંમ
વિહાર વખતે દરેક જણને પછો કે -“તદ્દમને મોરખીના, રતલામના, અન્તરેના
અને જલધરના મેળાવડાની બબર મળી છે / તદ્દા શુ શુ કામ થયા તે
તદ્દમે જાણો છો ? એ કામો પૈપ્રી કેટલા અને કયા કામોમા તદ્દમાર શામેલ
ગણવાનું છે તે તદ્દમે કહી વિચાર્યું છે ? ચાર તીર્થમાના એ તીર્થની તદ્દમે
કોઈ રીતે ભક્તિ કરી છે ? ન કરી હો તો બ્યાજ સાથે તે દેવુ ચુકવવાનું
તદ્દમને હવે પણ મન થાય છે ? ” આવા મવાલો દરેક જગ્યાએ પછો અ-
મારા જીવદયાના ઠરાવો માત્ર અમે તદ્દમારે જે ઉપદેશ સાબળેલો તે ઉપદેશ
ની પાયા ઉપર બાંધેલી ઇમારતો તુલ્ય છે તદ્દમને શુ તદ્દમારી ઇમારત
માટે જરા પણ લાગણી ન થાય એ બનવા જોગ છે ? જમીન તદ્દમારી છે,
પાયા તદ્દમારો છે, અમે તો તે પર કડીઆ કામ કયું છે. લોકો તદ્દમા રૂ-
હેવા નહિ આવે તો તદ્દમે એટલું બાકુ ગુમાવશો. અમારે શુ ? અમને તો
કરેલા કડીઆ કામની મતુરી મળશે જ. તે ક્યાઈ જવાની નથી.

વળી તદ્દમેજ અમને શીખવ્યું હતું કે “ શીલવ્રત અમૂલ્ય છે. પરસ્પરી
ત્યાગ કરો અને સ્વસ્ત્રીમાં નિયમીત રહો. ” અમે આપના આ ઉપદેશનો
અમલ કરવા માટે કોન્દરન્સમા ઠરાવ કર્યો કે બાળલગ્ન અને કન્યાવિક્રયથી
દૂર રહેવા આ કોન્દરન્સ સર્વને બક્ષામણુ કરે છે. આ તો માત્ર આપના
જ હુકમનો અમલ થાય છે. છતાં તદ્દમે પૂછશો કે:-

આવી ‘ ભલામણો ’ થી શું દહાડો વળવાનો ?

ખરૂં છે. ગુરૂદેવ ! તદ્દન ખરૂં છે અમારૂં બળ છેકજ થોડું છે.

પાછલા જમાનામાં તહમારા ગુરૂઓ રાજ્યોને ઉપદેશ કરી જૈન બનાવતા તે વખતે નીતિ અને ધર્મના નિયમોને રાજ્યસત્તાના બળવડે પળાવી શકાતા. હવે તહમે તે ઉઘમ કરો. રાજ્યોને જૈન બનાવો અને જેઓ કન્યાવિક્રય વગેરે કરે તહેમને રાજ તરફથી શિક્ષા થાય એવું ઠરાવરાવી એ બદીનો નાશ કરાવો. અમે તો રાજ નથી, પ્રજા છીએ; અમે માત્ર ભલામણો કરીશકીએ, ઉપદેશકો દ્વારા અને કૌન્દર-સમાં ભરાયલા ગામગામના જૈનો વચ્ચે વહાન ભાષણકર્તાઓ દ્વારા અમે માત્ર લોકોને હિતાહિત સમજાવી શકીએ અને એમ ધીમેધીમે લોકમત ફેળવવાનું જ કામ કરી શકીએ. કોઈ વખતે અત્યંત દુષ્ટ કાર્ય કરનાર તરફ જાહેર તિરસ્કાર ઉત્પન્ન કરીને એ રસ્તે ખીજીને ધડો બેસાડી શકીએ. એ સિવાય ખીજી શું કરી શકીએ તે આપ ગુરૂદેવ જ કહો. કહો, અમે તહમારા નમ્ર શિષ્યો છીએ અને તહમારી સલાહોનો સ્વીકાર કરવા તૈયાર છીએ. તહમે જ્યાં સુધી રાજ્યોને જૈન બનાવી રાજ્યસત્તાની મદદથી ખોટા રીવાજો વગેરેને નાશુદ ન કરાવ્યા તહા સુધી હાથપગ જેડીને બેસી રહેવા કરતાં અમે આટલી ભલામણો કરવાનો- લાગવગ પહોંચાડવાનો-લોકમત ફેળવવાનો ઉઘમ કરીએ એ આપને હવે પમદ પડ્યો કે કેમ? અને પસદ પડ્યો હોય તો આપો અમને આશીસ ! કરો અમારા કામને બને તેટલી (વ્રતો સાચવીને) મદદ !

તહમે જે ભાષાસમિતિ જાણુતા હો તો કૌન્દર-સના એકેકે એક ઠરાવને મદદ કરવા શ્રાવકોને સમજાવી શકો એ વાતની મહને પૂર્ણ ખાત્રી છે. (ભાષાસમિતિ જાળવીને ઉપદેશ આપવાનો છે, એમ હું ફરીફરી અરજ કરું છું.)

‘સંઘાડા’ શું કામના છે ?

મુનિરાજે ! ગુરૂદેવો ! ‘સંઘાડા’ તરફ હું માનની નજરથી જોઉં છું. ‘સંઘાડા’ છે તે જૂદી જૂદી ‘કલાસો’ છે. જૂદી જૂદી ‘સ્કૂલો’ છે. બધી સ્કૂલોમાં ‘પાંચ દુ દશ’ જ શીખવાય, દોષ ‘પાંચ દુ બાર’ ન શીખવે. અને આખા દેશના છોકરા એક જ મહેતાની નીશાળમાં ન બેસી શકે, એવડું મહોદું મકાન મળે જ નહિ અને કદાચ જગલમાં નિશાળ બેસાડીએ તો પણ બધા દેશની બોલી જુદી તેથી એક મહેતાજી બધાને સમજાવી શકે નહિ માટે જૂદા જૂદા ‘સંઘાડા’ રૂપી સ્કૂલો સ્થાપ્યા અને તેઓએ મહાવીરના શબ્દો જૂદા જૂદા પ્રાતોમાં જૂદી જૂદી

ભાષામાં ઉપદેશવાનુ ફરિયાદ એ બધા સઘાડા અમારા પૂજનીક છે એકેક 'સઘાડા' ના સાધુ ૫—૫૦ ગામના શ્રાવકો પર (ઉપદાર 'મુક્તિના કારણે') સારો કામ્ય ધરાવે છે અને એ માનુષ્યો બધાએ એમના જ ભક્તોના હિ-નાયે ન્ધપાયલી આ કોન્દરન્મને મદદ કરવાનુ અને તેના ફરાવાનો અમલ કરવાનુ પોતપોતાના ક્ષેત્રમા સમગ્રવે તો અમારે પગારદાર—જેમને પેટ લાગ્યુ છે એવા—જેને રગરગ ધર્મમંવાનો મિહાત વ્યાપેલો ન જ હોઈ શકે એવા સંસારી 'ઉપદેશકો' કવવાની બધી કડાકટ ફર થઈ જાય એ બચતો પૈમા ઉવધ્યામા અમે વાપરી શકીએ અને વિલાયતના લોકોને ઉવધિ પા છાડવાનો ઉપદેશ કરવાનો પ્રયામ કરી શકીએ, જેથી દરેકજ અનતા છતાં બધી શકે

અમને મોટામાં મોટી મદદ 'મવાડા ગોતી' નંદએ છે અને 'મવાડા ગોતી' મદદમા દેકે ગામના 'મધે' અવશ્ય મામેલ રહેવુ, એમ અમારી નવ અરજ છે આ પ્રમાણે અમારી માગણી—'મારી અરજ—અમારી વિનંતિ અમારી 'ખોળાપાવડી' જત સ્વીકારવામા આવે તો કોઇ નહિ કાઢી શકે

કોન્દરન્મે આજ સુધીમાં શું કર્યું?

આજ સુધીમાં કોન્દરન્મે જે કાંઈ કર્યું છે તે ચારે સંઘની સંપૂર્ણ સામેલગીરી—ઐક્યબળ વગર જ કરેવુ હોવાથી વિઠાનો તેમજ સાધુઓ તેમજ સામાન્ય વર્ગ એમ કદી નહિ કહે કે "બહુ સાડ કર્યું" તો પણ મહને (આ લખનારને) આજ સુધીનુ પણ કોન્દરન્સનુ કામ આનંદ ઉપ-જાવે છે, નીતન આશા પ્રેરે છે અને એ કામની દુક યારી જાહેરમા મુક-વાથી જાહેરનો પ્રેમ તે તરફ ખેંચાઈ આ કામ તરફ તેઓ સહાનુભૂતિ બતાવશે એવો વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરે છે

(૧) ગુજરાત, કચ્છ, કાઠિયાવાડ, મારવાડ, મેવાડ, માળવા, પંજાબ, દક્ષિણ વગેરે પ્રાંતોના સ્વધર્મી ભાઈઓ એક બીજાને આગળપતા થયા, મળતા થયા, કોઇ કોઇ અન્યોન્ય વ્યાપાર કરતા થયા આ રીતે કોન્દરન્મને લીધે આપણે 'મુઠીભર' માણસો જ છીએ એવા ખ્યાલ દૂર થઈ, આપણી મોટી સખ્યા આપણા જોયામા આવી અને દર દર દેશો વચ્ચે એક પુલ બાંધવા જેવુ કામ કોન્દરન્મે કર્યું.

(૨) ધાર્મિક ઉચ્ચ અભ્યાસને માટે સ્તલામમા જૈન ટ્રેનીંગ કોલેજ અને અંગ્રેજી ઉચ્ચ અભ્યાસ કરનારાઓની સગવડ માટે સુબંધમાં જૈન

બોર્ડીંગ હાઉસ એમ બે ખાતા કૉન્ફરન્સ તરફથી મોકાયા ખર્ચે ઉઘાડવામા આવ્યાં. આખા મારવાડમાં એક પણ કન્યાશાળા નહોતી પણ હમણા સાદડી (મારવાડ) મા એક કન્યાશાળા ઉઘડાવી ઉપરાંત કેટલીક જગ્યાએ જૈન-શાળાઓ સ્થાપવાની ભલામણ તે તે શહેરોના મંદ્ર પર લખવામા આવી છે. આ પ્રમાણે શિક્ષણનો પ્રચાર ધીમે પણ મક્કમ પગલે કરવા પાછળ લક્ષ અપાય છે.

(૩) આપણા ધર્મની અનેક ખુબીઓ હોવા છતાં કેટલાક ગર્ભ-શત્રુઓની નિદાને લીધે તે ધર્મ માટ લોત્રામા હલકો મત બધાઇ ગયો હતો અને આપણામાના ધણાક તો પોતાનો ધર્મ કમુલ કરતા પણ શરમાતા હતા, હવે કૉન્ફરન્સ થવાથી ત્હેના ઠરાવો અને ભાષણો પ્રસિદ્ધ થવાથી અને બીજી ચળવળોથી આપણા ધર્મના ઉત્તમપણા માટે લોકોને ખાત્રી થતી ગઇ છે અને અન્યધર્મી રાજ્ય મહારાજ્યઓ તથા મોકાયા અમલદારો આપણી હીલચાલમા શામેલગીરી આપતા રહ્યા છે, એટલુ જ નહિ પણ ખુદ બ્રીટીશ સરકારને આપણે જૈન તેહેવારો વગેરે બાબતમા આપણો અવાજ સભ-ળાવવા શક્તિમાન થયા છીએ. કોઈ પણ મહત્વનુ કામ ગમે તેવા મોકાયા પણ એકલા માણુમથી ન બની શકે તે આખા હિંદની એક કોમ તરફથી અરજ કરવાયી બની શકે છે અને જૈન તેહેવારોનુ મંજુર થવુ એ આ સત્યનો પુરાવા છે.

વળી નામદર ગાયકવાડ જેવા સુરિલિત નરેશો એક ‘ યુરીટન ધર્મ ’ તરીકે આપણા ધર્મની તારીફના શબ્દો, એ નામદરે આપણી કૉન્ફરન્સ બેગ લખેલા લાખા અને વિહતાપૂર્ણ પત્રમા ઉચ્ચાર્યા છે, કે જે શબ્દો ચેપરો અને પુસ્તકો દ્વારા આખા હિંદમા વચાર્થ ચૂક્યા છે.

વળો કેટલાક રાજ્ય—મહારાજ્યઓએ આપણી અરજ સ્વીકારીને શીકાર વગેરે છોડી દઈ પોતાના રાજ્યમાં જીવહયાના અંગે પ્રશસાપાત્ર કાયદા કર્યા છે ધણાં ગામોમાં દશેરા ઉપર થતો પશુવધ આપણી અર્થાત્ આ કૉન્ફરન્સની અરજપરથી હમેશને માટે બંધ થયો છે.

આપણા ધર્મની આ બધી પ્રસિદ્ધિ કૉન્ફરન્સ પહેલા હતી એમ કોઇ પણ કહેવા હિમત નહિ ધરે અને એ એકજ હકીકત (બીજા કાયદાને બાજુએ રાખીએ તો પણ) કૉન્ફરન્સ પ્રત્યે દરેક સ્થાનકવાશી જૈનનો ભક્તિ-ભાવ બેચવાને પુરતી છે.

(૪) ‘ સઘ ’ અને ‘ જાતિ ’ નામની સંસ્થામા ચાલતી આપણુની અને ખટપટા જોયા પછી આપણા સ્વધર્મી ભાઈઓ કોન્કર-સના સમ્મેલનમા આવી સબજેક્ટસ કમીટી જુઓ છે, બધાની સલાહ પ્રજીને લખાતા ઠરાવો માબજો છે, તે ઠરાવો આખા હિંદના જૈન પ્રતિનિધિઓ પાસે કબુલ કરાવ્યા પહેલાં મડપ વચ્ચે એ ઠરાવો પર ભાષણો કરાવી લોકોને એ ઠરાવોની સમજાવવા પુરેપુરી આપવાની દરકાર રખાતી નીલાળે છે—આ બધું રીતસર થતું કામ તેઓ જહારે જુઓ છે તહારે તેમને હજી મળીને—મુલેહસ પંથી સંઘનાં કામ કેમ કરાય ? એ બાબતનો અનુભવ થાય છે આ એક ‘ મુદ્દા ’ છે, કે જહાં જૂદા જૂદા પ્રાંતના સ્વધર્મીઓને મન મબધી કામો કરવાની કિતમોત્તમ પદ્ધતિ શીખવાની તક મળે છે અને જહાં જાહેર મત ફગાવવાનું કામ અચ્છી રીતે અને છે પ્રજાના સાકડા વિચારો અહીં દૂર થાય ‘ ૭ અહીં કિત્તાહીતપાત્ર હજનગ માણુમોના લસરને જંતધને ખપટીઆં મુંદે કે ફપણુપણુનો જુનો વળગાટ દૂર કરવાને માટેનો આવાકોન્કર-મ-મમ્મેલન જોવા બીજા એક પણ મત છે જ નહિ, કારણ કે અહીં કિપદેશનો લોધ આપવાથી અને બીજાઓની મખાવતો સાબળવાથી લગભગ દરેક માણુમને કામ નહિ તે કાંઇ આપવા-ખર્ચવાનું મન થાય જ. હજી પણ જહારે વકતાઓ મારા મળશે, જહારે ચુનદા ભાષણકર્તાઓ તૈયાર થશે, જહારે માહોમાટેની ખટપટો દૂર થશે. તહારે કિદારતાનોપાઠ કોન્કર-સના મડપમાં ઘણો મુદ્દર રીતે ભજવાતો આપણે જોઇ શકીશું અને આપણા લગવાને બતાવેલા ધર્મના ૪ રસ્તામાંનો પહેલો અને બાકીના ત્રણે કરતા મહેલો એવો દાનનો રસ્તો આપણા ભાઈઓમા માનીતો થતો જંતધ આપણી આખો દરશે અને આપણાં હૃદય મોન નાય કરશે.

(૫) ‘ આપણે આપણા મામતા ઉપાશ્રયમા એક રૂપીઓ આપેા એટલે આપણી ફરજ પતી ’ એવી જે સકુચીત દષ્ટિ આપણી આજ સુધી હતી તે હવે દૂર થવા લાગી છે અને લોકો સમજવા લાગ્યા છે કે ‘ આખામાં તેલો ભાગ સમાધ જાય છે ’ અને આખા હિંદના સઘ પ્રત્યે આપણી જે ફરજો છે તે બળવ્યા સિવાય આપણું જીવતર નકામું છે. આ ખ્યાલ કેટલે અંશે આપણા ભાઈઓમા ફેલાવા પામ્યે છે તે જાણવું હોય તોમણે જૈન ટ્રેનીંગકોલેજમાં દક્ષિણ, પન્જાબ, કાર્ડિયાવડ તરફની આવતી રકમો વાચરી અને મુબઇ બોર્ડીંગમા આવતી કેટલાક અમણુ કહેવ ત

બાધ્યોની રકમો વાંચવી જેઓ ફેળવણીના ઉચ્ચ સંસ્કારથી બેનસીબ રહ્યા છે તેવાઓ પણ ફેળવણીના કામમાં પરજીક્ષામાં પૈસા મોકલે તે શુ વિસ્તૃત કર્તવ્યસીમાનુ આપણા બાધ્યોને બાન હોવાનો જેવોતેવો પુરાવો છે? અને હજી જે આપણે જીવનવિચારવાળાઓની માયે હળીમળીને, તહેમની સલાહ પ્રજવાની દરકાર કરીને આસ્તે આસ્તે આગળ વધવાનું ડાહ્યાપણુ વાપરીશું તો આપણે વધુ કરી શકીશું. જે લોકોને સુધારવા છે તહેમના ધીમાપણુ કે જીવન વિચાર માટે ગાગો દેવાથી તેઓ સુધરવાના નહિ, બદલે આપણું ઉછાછળાપણુ તેથી સાખીત થાય અને કામ કાંઈ ન બને. પરંતુ ઉદારચિત્ત બાવનાઓ અને વિચારો એમના મનમાં આસ્તે આસ્તે આવવા દઈને, જરા સમુદાય પકડતા શીખી, આપણે સર્વ હળીમળીને કામ કરીશું તો લાખો રૂપીઆના ફડો થવા મુશ્કેલ નથી.

(૬) ‘ પડતર જળ ગધાધ ઉડે છે, ’ ‘ પડ્યો મહેનારો માણુમ અજીણના દરદમાં મપડાય છે ’ તેમજ ધરમાં ભરાઈ રહેવાથી અર્થાત્ એકજ ગાનમાં જીવંતી પુરી કરવાથી માણસના વિચારો પ્રાય માકડા થઈ જાય છે જે જે ધર્મમાં ‘ યાત્રા ’ કહી છે તે તે ધર્મના આપકોએ પ્રાય આ વાત યાદ રાખીને જ એ દરમાન કર્યું જણાય છે, કે જેથી જ જીવંતી લોકોને પણ વધુ દેશાવર જોવાની તક મળે અને ધણુ શીખવાનું મળે તથા કુદરતી ખુબીઓ જોવાથી મનનો ધણુ દિવસનો થાક અને ચિંતાઓ દૂર થાય પરંતુ આપણા જાહેમ અને દોગસોગ વગરના પવિત્ર ધર્મમાં યાત્રા જીવીજ જાતની કહી છે માધુ પુરોહિતોના દર્શન એજ આપણી યાત્રા છે એટલા માટે જ હા શુદ્ધચારી વિદ્વાન મહાત્માઓ ગિરાજના હોય ત’હા જઈ ફાજલ પડી શકે નેટલા દિવસ તહેમની પાસે રહી આપણે તહેમનો ઉપદેશ સાંભળીએ એને ‘ યાત્રા ’ કહેવાય છે એ રસ્તે પણ આપણને સુમારૂરીનો લાભ મળે છે પરંતુ તેવો લાભ થોડાજ બાધ્યો લેતા હશે. હમણાહમણાકોન્દરન્સના મેળાવડા થવા લાગ્યા હોવાથી ઘણા બાધ્યોએ ‘ યાત્રા-’ એ જવા લાગ્યા છે અને તેથી તેઓને દેશાવરનો અનુભવ થવા ઉપરાંત, તે સ્થળે એકલા મળેલા ઘણા ‘ સતો ’ નો ઉપદેશ માંભળવાનો પણ પ્રસંગ મળે છે. આમ આપણે એક નવું (અને બાધ વગરનું) ‘ યાત્રાનું ’ ધામ’ બોલુ છે એમ કહેવામાં કશી અતિશયોક્તિ નથી.

(૭) કોન્દરન્સના દરવ મુજબ કેટલાક ઉત્સાહી મહાશયો પ્રાંતિક દોન્દરન્સ ભરવા લાગ્યા છે, જેથી પ્રાંતમાં ઉત્સાહ વધવા સાથે આપણા

પવિત્ર ધર્મને પ્રસિદ્ધિમાં લાવવાનું કામ (પરોક્ષ રીતે) થાય છે. દક્ષિણમાં એક પ્રાન્તિક કૌન્દરન્સ થઈ તેથી આખા દક્ષિણમાં આપણા ધર્મની ઘણી જંગમિ કલામ્ હતી જે કે ત્હાર પછી તે ભાઈઓ જરા ધીમા પડ્યા છે, તો પણ આપણે આશા રાખીશું કે ખીજે મેળાવડા કરી વીરશાસનની જગત વગ્ન ફરકાવી એ રસ્તે મહાન ધૃત્ય લાસલ કરવામાં તે ભાઈઓ હવે વિવિધ નહિ કરે. પવનમાં એ વર્ષથી પ્રાન્તિક કૌન્દરન્સ ભરાય છે. ધન્ય છે તે ઉત્સાહી ભાઈઓના આ શાસનભક્તિના કામને ! ગુજરાત-કાશિયાવાડ-કચ્છ હમણા મુસ્લીમાં છે તે પણ પાછળ પડેલા ગણના આન્ય પ્રાતવાળાની આટલી જંગમિ જંગ શરમાવા લાગ્યા છે અને કાષ્ટકે દિવસ જરૂર બીજા માયે મુલ્ક પાડે આખા વગર નહિ રહે એમ આશા રખાય છે તથાપિ એમ કહેવામાં જરા પણ અનિશ્ચયક્રિત થતી નથી કે જે થોડો વળે પણ પવનમન કળવાયો છે-લોનના વિચાર અને ઉત્સાહ અને લાગણીઓ અને ઉદ્દામનિમાં તકાવત પડ્યા છે તે અત્યંત આશાજનક છે

(૮) કૌન્દરન્સ તરફના ઉપદેશકોના કચવાથી અને કૌન્દરન્સના ઠરાવાથી પ્રતીક જગાએ લગ્ન-મત્તુ પ્રમગના ભાગ પડતા ખર્ચો ઓછા થયા છે, મુલ્કવિવાહનો અલ્પિકાર થયો છે, બુટ ખાટ વગરનો ઉપયોગ બંધ થયો છે, કન્યા-વિક્રયનો ઝરો મકાવા લાગ્યો છે, રડવા-કુટવાના ગાડા રીવાજ છેકજ ઓછા થઈ ગયા છે આ બધા 'સંસારમુધારો' કૌન્દરન્સની ૨-૩ વર્ષની ઉમર (અને તે પણ બાળ્યાવસ્થા) જતા ઓછો આશાજનક નથી. હજી તો આપણી પાસે જંગમ તેવા ઉત્સાહી કાર્યવાહકો નથી જોઈએ તેવા છટાનાર અને શુદ્ધ હૃદયવાળા ઉપદેશકો મળતા નથી, તેમ છતાં આટલું થાય એ તે શું જેવી તેવી વાત છે ? આપણે આવું આવું પણ કામ 'ગોકળગાય' ની પેઠે ખતથી ચાલુ રાખીશું તો શાસનનાયક દેવ આપણી મહેનતને જરૂર બળ ધીરશે અને રસ્તો પણ ખતાવશે અને સાચે રસ્તે કરાતી ઉત્સાહભર ગતિ તે દેવની કૃપાથી આપણને ધારેલે વિનયગ્રથને જરૂર પડે આડશે બધુઓ 'આસ્થા' રાખો, 'શ્રદ્ધા' રાખો, પરમકૃપાળુ શાસનનાયક દેવ કામ ઉઘતા નથી, આપણે જંગમતા રહીશું તો જ આપણા ઠારા નેઓ કામ કરશે. ઉદ્ધેલાની ઠારા તેઓ શી રીતે કામ કરી શકે ? દોષ આપણી સ્વાર્થપરાયણતાથી નિદ્રાનો અને પ્રમાદથી તન્દ્રાનો છે દૂર કરો તે નિદ્રાને, ખચેરી નાખો તે તન્દ્રાને, દેશનિકાલ કરો તે નિરસાહને, વોસીરાવી દો તે અશ્રદ્ધાને-તે ચળકતા ભવિષ્યની અશ્રદ્ધાને, અને પછી હાથ સાથે હાથ મેળવી, હૃદય સાથે હૃદયને સાંકળી, કૌન્દરન્સના ઠરાવોનો અમલ કરો,

કરાવે અને સંધનો ઉદય કરવાના રસ્તે જતા, જુઓ કે તહમારો પોતાનો ઉદય કેવો અણુધાર્યો અને તરીત થાય છે !

(૮) પણ આપણો ઉદય ઘણે ભાગે સાધુવર્ગના હાથમા છે એમ પાછળ કહેવાઇ ગયું છે તેવી ત્હમને સવાલ થશે કે “ અમે એકલા ગમે તેટલી મહેનત કરીએ, માધુઓની મહાનુભૂતિ અને સહાય વગર કશું થવાનું નથી ” ત્હમાડ કહેવું વાજબી છે અને હવે કૉન્ફરન્સે માધુવર્ગમા પણ જુદી જ જગતિ ઉત્પન્ન કરી છે. વાચો કચ્છમા મળેલી માધુપરિવહનો રિપોર્ટ. એક મહાત્મા ત્હેમા કહે છે કે “ આપણા શ્રાવકો એત્યા અને કૉન્ફરન્સ કરી ઉત્તતિમાટે કમર કમતા ગીખ્યા, પણ આપણે ગુરુઓ હજી નિદ્રામા છીએ. તે શરમાવા જેવું છે ’ વગેરે વગેરે કહીને પોતાના દોષ સ્વમુખ પ્રગટ કરી કર્મ ખપાવ છે સાધુમહાત્માની આ ડેટલી બધી આત્મિક ‘ ઉન્કાન્તિ ’ ચળકતા ભવિષ્યની આ કેવી સરસ ભવિષ્ય વાણી ! એમણે કેવા મારા ઠરાવો કર્યા છે તે વાચો એટલે ત્હમને ખાત્રી થશે કે માધુમહાત્માઓ હવે જમાનો ઓળખી ગયા છે અને અમને તારવાને માટે પોતે પકકા ‘ તારા ’—તરવાની કળામા પ્રતીણ થવાની જરૂર સ્વીકારવા લાગ્યા છે, અને ખટપટો નહિ પણ જ્ઞાનપ્રાપ્તિ અને જ્ઞાનપ્રમારના કામમા જ મચ્યા રહેવાનું ત્હેમને પસંદ પડ છે કેટલાક મહાત્માઓએ જાહેર ભાષણોથી જીવન્યાનો પ્રચાર હિંમત લોકોમા કર્યો છે મતીજી શ્રી પાર્વતીજીએ મુનલમાનોને ઉપદેશ આપી પન્નજના એક ગાનમા મુસલમાનોના ખર્ચે ગૌશાળા ખોલાવી છે પન્ન સાહેબ શ્રી શ્રીલાલજી મહારાજે નેત્રમજ ખીજ કેટલાક મહાત્માઓએ હિંમત લોકોને પણ જીવદયા શીખવી દીધી છે. કેટલાક મહાત્માઓ સમારસુધારાના સવાલને ધર્મ માયે જોડી ખુખીની સાયે લોકોનો ગૃહમસાર સુધારવાનો પ્રયામ કરવા લાગ્યા છે માબજવા મેળે અમુક સાધુઓ પુસ્તકો રચવા-કલાવવાના કામમા મચ્યા રહેવાના ઠરાવ પર આવ્યા છે જે જે સમુદાયમા ગચ્છાધિપતિ નથી ત્હેમને કૉન્ફરન્સ ઓફીસના લખવાથી ગુરુ મુકરર કરાવી લેવા પડ્યા છે. આ બધું શું સચવે છે ? આ બધું ઉપાનું ઝાખુ તેજ શું એમ નથી બતાવતું કે સૂર્યની મવારી હવે નજીકમા જ છે ? ભાઈઓ ! હિંમત રાખો, ધીરા થાઓ, મારા ભવિષ્યની ‘ શ્રદ્ધા ’ રાખો શ્રદ્ધા અથવા આગ્યા વગરના થવામા ‘ પાપ ’ છે એમ આપણો શ્રમ કહે છે. અને આ બધા સુચિન્હો જોયા પછી શ્રદ્ધા રાખવાની આનાકાની કરવી એ તો ખરેખર મ્હોટું પાપ છે. શ્રદ્ધા આપણને આશા પ્રેરશે,

આશા આપણને જોર આપશે, જોર આપણી પાસે સારાં કામો કરાવશે અને તે સારા કામો આપણો-આપણા સંઘનો ઉદ્ય ઉદ્ય કરાવશે. ભગવાનનું વચન છે કે ભગ્નઘ્ન ઉત્તર્યા પછી અમુક વખતે વીરશાસનનો ઉદ્ય ઉદ્ય થશે. શુ ત્હમે તે ભગવાનને માનનારાઓ એ ‘ઉદ્ય’ ની વાત માનવાની ના કહેજો ? ઉદ્ય ત્હમને ન લાગતો હોય તો તે ત્હમારામાંજ નથી એમ સાબીત થાય છે, બાકી તો બધે ઉદ્ય-ઉદ્ય જ છે. ત્હમે આખો બધ કરીને કહેજો કે ‘ખતાવા પ્રકાશ ! ખતાવા ઉદ્ય’ તે ત્હમને કોણ ખતારી શકશે ?

આપણું ‘લક્ષ્ય બિંદુ’ કયું છે ?

એ ઉદ્ય હજી માત્ર ડિપાના ઝગ્મા છે, આપણે જે પ્રાપ્ત કરવાનું છે તે તો હજી દૂર છે. આપણે માત્ર સડકે ચઢ્યા છીએ જવાનું હજી લાંબે છે એક કોલેજ થઈ ગઈ, કે એક મોટી ગહાક્રમ થઈ ગયું, એટલે આપણે પાર ઉતરી ગયા નથી. આપણે હજી મોટા પાયા પર ‘જૈન ગુરુકુળ’ ખોલવાનું છે આપણે હજી દરેક પ્રાતની રાજધાનીમાં એકે લાઈબ્રેરી ન્યાપવાની છે આપણે હજી એક મોટું મ્હોલરશીપ કંડ ગ્રાપીને મદદ શોધતા અને સારી આશા આપતા યુવાન સ્વધર્મીઓને આગળ વધારવાનું કામ કરવાનું છે. આપણે હજી આખા હિંદના લોકોથી જૂદા પડી એક બાબુએ રહેવાની પડલી પ્રથાને દૂર કરી આપણા ભાઈઓને વિશાળ દૃષ્ટિના ખતાવવાના છે. આપણે હજી યુરોપ-અમેરીકા અને જાપાનમાં માસાહારનો ત્યાગ કરાવવા મથતા કેટલાક દયાળુ અને ‘ગોરા’ ઓ સાચે મળીને એ મહાન ઉપકારી પ્રયાસ કરવાનો છે, કે જેથી કરીને તે બુદ્ધિશાળી લોકો માસાહાર છોડી આત્મા શુદ્ધ કરી શકે તો ખરો ધર્મ પામવાને લાયક અને આપણે હજી જૈન સાહિત્ય ખીલવવાનું મહાભારત કામ કરવાનું છે.

આ આપણું લક્ષ્યબિંદુ છે. આ આપણે કરવાના કામોની ‘ટીપ’ છે. આ આપણે માથે થયેલું દેવું છે એ દેવું ભરવા કયો શાહુકાર આગળ આવે છે તે હવે જોવાનું છે. વીરના સાચા પુત્રો કદી દેવું ચુકવવાની આનાકાની કરશે જ નહિ. દેવું ‘સહીયાર’ છે, કાષ્ટ કૌન્કર-સના ત્હમે બધાએ નીમેલા પ-૨૫ કાર્યવાહકોન તે દેવું ચુકવી શકે એવી આશા રાખશો નહિ-દરેક સાધુ, દરેક સાધ્વી, દરેક શ્રાવક અને દરેક શ્રાવિકાના શિરપર આ દેવું છે. દરેકે પોતપોતાનો ફાળો ભરવાનો છે. સાધુએ સસાર છોડ્યો પણ

કાંઈ વીરનો ખજનો છોડ્યો નથી; અને એ વીરનો ખજનો (શસ્ત્રોનો વારસો) લેવા છતાં દેવું ચુકવવા આનાકાની કરે એવા કોઈ સાધુ હોય એમ આપણે માની શકીશું શુ ? ફરજ, કર્તવ્ય , વ્રત જે કહે તે એક જ વાત છે. વ્રત ભાગે તે દોષીત, કર્તવ્ય ન કરે તે દોષીત, ફરજ ચૂકે તે દોષીત. અરે વીરના શાસનમા સ્ત્રીને પણ દક્ષતરમા નોધી છે. એને પણ મોક્ષનો હક્ક છે. એને શાસ્ત્રોપી વારસાનો હક્ક આપ્યો છે એટલે બધો આપણો ધર્મ ઉદારવૃત્તિવાળો છે, તો શુ તે સ્ત્રીઓને હક્કો આપવાની ના નહિ કહેનારા પ્રભુ તે સ્ત્રીવર્ગને માથે ફરજ મુખ્યા વગર કહી શકે ?

દરેક શ્રાવિકાની ફરજ.

પારણામા ઝુલતા બાળકને મરદ બનાવનાર હે શ્રાવિકાઓ ! તે બાળકને સંધમેવાનો પાઠ શીખવજો. કેસર-સાકર સાથે દુધલડા પાનારી હે માતાઓ ! તે દુધમા યોડીક ‘ભાવના’ પણ ચોળી નાખજો કે “આ બાળક આ દૂધ પીને ક્ષત્રીપુત્ર મહાવીરના લક્ષરમા આ કેસર જેવા કેશ રીઆ કરવાને સમર્થ થાઓ ! જે ગાયે આ દૂધ આ બાળકને માટે આપ્યું છે તે ગાયના જેવો આત્મભોગનો ગુણ આ દૂધ દ્વારા આ બાળકમા વાસ કરે !” માતાઓ ! હમારા બાળકને બીજા દેવ-દેવતાંની પૂજા કરતા ન શીખવતા ડૉન્ડરન્સ દેવીની પૂજા કરવાનું શીખવજો. એ દેવીના ગુણગાન ત્હેની પાસે કરજો ઉપર કહેવાઈ ગયેલા તે દેવીના ગુણોમાં પ્રેમ કરવાનું ત્હેને શીખવજો, કે જેથી તે ૧૫-૧૭ વર્ષના નીશાળીઓ થાય ત્હારે વધુ નહિ તો અજ્ઞાન લોકોને ડૉન્ડરન્સ પ્રત્યે પ્રિતિ કરવાનો ઉપદેશ કરી શકશે અને પાવલાદ્વડ પોતાના સગાના ઘરોથી ‘છૂટી ના દિવસોમાં ઉઘરાવી એકઠું કરશે. ત્હમે જે ખીસ્સા ખર્ચ ત્હેને આપો ત્હેમાથી કાઠક કાંઠક બચાવી “ક્રિન્ડરન્સમા નિરાધાર સ્વધર્મીઓને માટે તે પાઠઓ મોકલી આપ, બેટા !” એવું કહેજો અને એ રીતે ધર્મના સંસ્કાર ત્હેમને આપજો. સંસ્કાર કાંઈ મત્રોથી આવતા નથી કે દોરાના દુકડાથી આવતા નથી કે ક્રિયાઓથી આવતા નથી. આવા ઉપદેશથી જ સારા સંસ્કાર બેસશે. અને સંસ્કારી છોકરા મ્હોટા થઈ વ્યાપારી બનશે તો હજારો રૂપીઆ રળી રળીને ધર્મ-સેવામાં ખર્ચશે, અમલદાર બનશે તો ધર્મનો મહીમા વધારશે અને ધર્મ સંકટો દૂર કરવામા સ્થાય કરશે; વિદ્વાનો બનશે તો દરરોજ અમુક વખત કાજલ પાડી જ્ઞાનપ્રચાર માટે માનાધિકારી તરીકે કામ ઉપાડશે

અને ઓ બહેનો ! ત્હમે ત્હમારા પોતાના હાથે પણ કાંઈક કાંઈક મખાવત કૉન્ફરન્સના આટલાં બધાં ખાતાઓ પૈકી જે ત્હમને રૂચે તેમાં કરજો. ત્હમારી એક રૂપીઆની સખાવત જોઈ શરમાઈને મરદો સો રૂપીઆ આપશે, અને એના પુણ્યમા ત્હમને દલાલી મળશે ત્હમે મરદોને ઉચ્છેરનારા, શીખવનારા અને ‘મરદ બનાવનારા’ છો, ત્હમે ધારો તો ત્હમારા આખા ધર્મો ‘ક્રિસ્તિયન દેવીના ભક્ત બનાવી શકો. ત્હમે એક ‘ગુરુ’ જેટલું બલ્લે બધાને ડાંગ કરી શકો ખાસ કરીને ગાંધીજી (બાદશાહ ગુફી પ), મહાવીર-જયન્તી (૧૩ ગુફી ૧૩) તથા દીવાળી એ ત્રણ તેલવાગેમા તો ત્હમારો કામ નહિ ને કાઈક બેરાગુ કા કરન્મ દેવીને મોકલાવલું જ જોઈએ. ત્હમારા પતિ ત્હમારી આવી વાત ને નામજુર ન કરી શકે. ત્હમે આ કિસ્સોમા જ ને બંધુ બચ્ચ કંગે—કંગેના જે ત્હેના પ્રમાણમા આ કામ વાળું ઉત્તમ ન, તથા રાખી હર સાલ આ વળુ દિવસમા ૧૦૦-૫૦-૨૫-૧૦ તે હિંદી તો . ૧) પણ—મને ત્હમે પ્રવચનને લીધે ગરીબ છો તો કે ના પણ એ તેલવાગેમા જરૂર મોકલવને કે જંગી ઘણી પાવલીઓ મળીને લગ્નગે રૂપીઆ થશે અને ત્હમારા ભાગાનગથી કમ દૂટશે અને ત્હમે વધુ મારા દિવસો ને તો પામશો.

સાધ્વીજીઓ વણું કરી શકે.

આ કામમા સાધ્વીજીઓ શ્રાવિકાઓને ઉપદેશ કરી કરીને કૉન્ફરન્સને વળી ઉપયોગી થઈ પડે એમનો ઉપદેશ ઘણી શ્રાવિકાઓ સાબળે છે. કેટલીક જગ્યાએ તો મવત્સરા પ્રતિક્રમણ પછી જીવનયાત્રા કેડ સ્ત્રીઓ કરે છે. તો આવા કામમા ભાગ લેવાનાં ઉપદેશ આર્યાઓ પોતાની શ્રાવિકાઓને કેમ ન કરી શકે ?

અને પેલા શ્રાવિકો ?

અને પેલા શ્રાવિકો ? હા, હું ત્હમને ભૂલી જ ગયો હતો. તેઓ આજ સુધીમા જે ઠાકણલું બતાવતા આવ્યા છે ત્હને લીધે તેઓ મ્હને સાધ્વીઓ, શ્રાવિકાઓ અને બાળકો બધાની વાતો થઈ ગઈ ત્હા સુધી પણ યાદ આવ્યા નહાતા. ‘દીલબર દીલ છે.’ જે શ્રીમતોએ ચચ્ચાર વર્ષ સુધી કૉન્ફરન્સને યાદ પણ કરી નથી, જે વિદ્વાનોએ ચચ્ચાર વર્ષ સુધી કૉન્ફરન્સથી આભડછેટ જ માની છે, તે મ્હને એકદમ કેમ કરી યાદ આવે ? પણ હા, હા યાદ આવે છે અને કેમ ન આવે ? તેઓ પર અમારો આખો

આધાર છે. એકના પૈસા અને બીજાની વિદ્યા વડે જ અમારે તરવાનું છે. બન્નેના મહેણા અને વાધા માત્ર ત્યાં સુધીજ છે જ્યાં સુધી કે તેઓમાં કૉન્ફરન્સ સંબધી ખરી સમજૂત આવી નથી. આપણે હવે તહેમનાથી જ વાત કરવાની રહી છે આપણે એ બધાના મનના સંશયોનું લીઝ્ટ આવી રજૂ કરીશું અને તહેનો રદીઓ આપી તહેમને ચરજ કરીશું કે, રદીઓ આપીને કોઈને ‘કેસ’ જીતી જવાનો સ્વર્થ નથી માટે પરમાર્થ ખાતર અપાતો રદીઓ (with an unprejudiced mind) સાબળા અને તે પર મનન કરો.

(૧) કેટલાક ભાષ્યો કહે છે કે, “કેળવણીની અત્યંત જરૂર હોવાથી મયગી શક્તિ તે પાછળ જ અર્ચવી જોઈએ, તંને બદલે તહે કૉન્ફરન્સના આગેવાનો અમુક અમુક કામ કરે છે.” કાઈ કહે છે કે “જીવદયા વગર બધા કામો નકામા નહિ તો નકામા જવા છે. કોઈ કહે છે. “સાધુની આત્મા હાથ ધાલવા જ ન જોઈએ” અને કાઈ કહે છે “સાધુનું ધારા જન બધું ધૂળ છે, માટે મક્કમ દીલના થઈ એ કામ પાંડલા હાથ ધરે.” કાઈ કહે છે “કૉન્ફરન્સમાં ફક્ત યત્ન જ ન જોઈએ.” કોઈ કહે છે “હત્તુ ઉતારે જઈ રૂપાઆ લેવા જોઈએ.” આમ અનેક આત્મા અનેક મનો લોકો જણાવે છે. અને વધારે મત મળે એ વધારે ખુશ થા જાય છે, કારણ કે ઘણામાંથી પસંદગી સારી થઈ શકે. પરંતુ હુઝની તત્ત્વ એ છે કે જે માણસની વાત મજબૂર રખાતી નથી તે એમજ કહે છે કે “કૉન્ફરન્સ નકામી છે-ખાટે રસ્તે કામ કરે છે-એથી કાઈ લીધું વળવાનું નથી. વગેરે, વગેરે.” ભાષ્યો! કૉન્ફરન્સ તો માત્ર ઘડીઆળનો કાટો છે. તહે બધા યત્રો છે. તહે યત્રો, જેમ તહેને ફરવો, તેમ તે ફરે. અને ઘડીઆળના યત્રો કાઈ ‘મરજી મુજબ’ ફરે છે? ના, તે તો બધા સપ કરીને ચુકર કરેલી ગતિ એજ ફરે છે અને તે ગતિને તાબે થઈને કાટા ટાઈમ આપે છે. તહે બધા ભાષ્યોને ગામગામ અને પ્રાંતપ્રાંતથી એકઠા કરો, તહે-માંથી પણ વગવાળા અને વિચારવત પુરોષોની સબજેક્ટસ કમીટી નીમીને જે વિચાર તહે ધણેમતે નક્કી કરોછા તે જ વિચાર ઠરાવ રૂપે બહાર પડે છે બધાની ખુદ્દિ એકસરખી ન હોય. તહેમને બીજાની ખુદ્દિ બૂલબરેલી લાગતી હોય તો સબજેક્ટ્સ કમિટીમાં આવો, ઉંચો નહિ, તેમ આડી-અવળી વાતચીતમાં પણ લક્ષ રાખો નહિ, અને અપાતી સલાહો બરાબર સાંભળી પ્રસંગ આવ્યે તહેમારી સલાહ અપ્રત્યક્ષી જાહેર કરો. ‘જારો જ

કક્કા ખરો કરવો છે ' એવો ખ્યાલ ન રાખતાં ' મહારા મનની ઉત્તમ વાત આ અધાને સમજાવું તો મહારા પાંચ લાખ ભાઇઓને વધારે લાભ થોડી મહેનતે પહોંચી શકે ' એવા ખ્યાલથી ત્હમારો વિચાર સર્વને સમજાવવા, થોડા પણુ મુદ્દાસરના શબ્દોમાં, કોશીશ કરો. કદાચ અન્ય મહા-શયો ત્હમારા મતને મળતા થશે કદાચ તેઓ પોતાનો વિચાર અલ્લશે અને મન ગણુતી વખતે ત્હમારી સલાહની તરફેણમાં ઘણા મત થવાથી તે વાત પસાર થશે અને કદાપિ કોઇ લોકોની જરૂર ખાતર, કોઇની લાગવગના જ્વરથી, કે મધના કમનશીએ ત્હમારી ખરેખર હિતકર મલાહ પણુ નકામી જાય તો હુસ્સો ન કરશો. ત્હમને 'મામુદાયિક કર્મ' ના મિદ્ધાતમા શ્રદ્ધા હોય તે લખિતવ્યતા આગળ ખુદ ભગવાનનુ પણુ કાર્ય ચાલે નહિ એમ વિચાર કરી મહનશીલ બનો. ત્હમારી ફરજ માત્ર એકાંતમાં વિચાર ગાંઠવીને, જાહેરમાં તે વિચાર સમજાવવો એવી જ છે પરિણામ ત્હમારા હાથમા નથી ત્હમે વ્યાપાર કમેછો ત્હારે શુ કમે છો ? ઘણીએ મારી યોજના જોડે છે, છતાં કનચિત્ત નુકસાન કેન ખાઓ છો ? ત્હમારો અધિકાર માત્ર ઉદ્ધમ કરવાનો હતો, પરિણામ ત્હમારા અધિકાર બહારની વાત છે.

જે મધના લોકો પોતપોતાનુ જ ધાર્યુ થયેલુ જીવા ધમ્મે તો કદી મ પ રહ્યે / કદી ઝાઝ બની શકશે / એ તો ઉલટો 'ખાણખરાખી નો રસ્તો'.

આટલી 'શ્રદ્ધા' નહીં રાખજો કે ત્હમે ખરા દીવથી સલાહ આપતા હશો તો આજે નહિ ને એ વર્ષ પછી પણુ તે સલાહના અમલ થવાનો વખત આવશે ત્હમે રૂં ગયેલી ત્હમારી મલાહ પેપરો ઠારા પ્રગટ કરો, પગગાપાત તે તરફ લોકોનુ લક્ષ ખેંચા દેવીશો પ્રગટ કરો, એટલે લોક-મત ફેળવાશે અને ભવિષ્યની એકાદ બેકમા ત્હમારી દરખાસ્ત તાલીઓના ગડગડાટ વચ્ચે પમાર થશે.

(૨) ટેલાક ફેળવાયલા ભાઇઓ કહે છે (અને ફેળવાયલા ભાઇઓ અમારી આખોતા 'તારા' છે, ઝારણુકે એમની બુદ્ધિવડે અમારે આગળ વધવાનુ છે, અને શ્રીમતો અમારા હાથ પગ છે)- ફેળવાયલા ભાઇઓ કેટલાક કહે છે કે, આમાં અમને કાંઈ આકર્ષણુ થતું નથી. ખરાબર છે; દેશદેશના સમર્થ નિદાનો જેમા છટાદાર ભાષણો કરતા હોય એવી નંશનલ કોન્ગ્રેસ જોઈ આવ્યા પછી આપણી શરૂઆતની કોન્ફરન્સ ત્હમને આક-

ઈશુ કેવી રીતે કરી શકે ? ત્હમે તો શું પણ અમે જ કહીએ છીએ (જો
 કે બૂદ્ધા દદિબિદુથી) કે મહાવીરની પ્રપદનો જે હાઠ હતો તે આગળ
 આપણી આ કૉન્ફરન્સ પાણી ભરે છે ! પણ તેવો શોક કરવાથી શું સાર્થક
 થશે ? મહાવીરની પ્રપદ કરતાં આ કૉન્ફરન્સ ઝાંખી હોય અગર ઇન્ડિઅન
 નેશનલ કૉન્ગ્રેસ કરતાં લુખ્ખીવચ્ચ હોય તે દોષ કોનો વાર ? મહાવીરના જેવા
 મમર્થ ઉપદેશક ક'ંહા છે ? અને નેશનલ કૉન્ગ્રેસના ગોખલે, શ્રીરોજશાહ
 કે સુરેન્દ્રનાથ આપણી કૉન્ફરન્સમા ક'ંહા દીડા ? ત્હમે ઍજ્યુએટ થયેલા
 ન્હાના ગોખલે, ન્હાના શ્રીરોજશાહ અને ન્હાના સુરેન્દ્રનાથો પણ માર્થના
 સાંડ તાણીને સતા છે તો પછી બીજાનુ તો કહેવુ જ શુ ? હું પૂછુ છું
 “અમારી કૉન્ફરન્સ ઍપ્રીસમા ઍજ્યુએટ કાર્પવાલકો કેટલા છે ? આનરરી
 કે પગારદાર ઍજ્યુએટ ઉપદેશકો કેટલા છે ? ” તો પત્રી આટલુ જે કાઠ
 આ કૉન્ફરન્સ કરી શકી છે તે ઍજ્યુએટોના અતડાપણાના પ્રમાણમાં
 તો વાલુ જ છે એમ કમુલ કરવા જેટલી મન્મતિ ત્હેમનામા નથી શુ ?
 અને આ ઍપ્રીસ જો ત્હેમની મદદ વગર માત્ર નંકેરની ‘શુભ આશિ-
 પોના પ્રતાપે આટલુ કરી શકી છે તો હવે ઍજ્યુએટોની મદદ સાથે તો
 થાણુંજ કરી શકશે, એમ માનવાની કોણુ ના પાડી શકશે ? કૉન્ફરન્સે સર્વ-
 દેશીય કામ ઉપાડ્યુ છે એ કાઠ છવવ્યા માયરીને ખેસી રહી નથી.
 કેળવણીના કામોને એણે પ્રાધાન્ય આપ્યુ છે. પણ ‘ઍજ્યુએટોનુ મડળ’
 બનાવીને સલાહ આપવાની દરકાર કોણુ કરે છે ? ઍજ્યુએટો ઉપદેશનુ કામ
 ઉડાને તો પણ કેટલુ સાર ? ઍક્રિસ એકદર જૈન વર્ગમાં સપ અને એક-
 તાના પ્રચાર માટે અત્યંત શ્રમ લીધા છે (વાચા ત્રીજો વાર્ષિક રિપોર્ટ,
 જેમા સવળો પત્રવ્યવહાર છપાયો છે.) ઍજ્યુએટો આ કામમા સામેત્ર થાય
 તો પણ ઘણુ કરી શકે. જહા સુધી ઍજ્યુએટો અો કેળવાયલાઓ કુદરતે
 ત્હેમના ‘પૂર્વ કર્મો’ એ બહેલા (અને તે કારણથી ત્હેમને માટે શ્રેષ્ઠ
 અને વધારે અનુકુળ) ‘સ્વાભાવિક ધર્મ’ જાણવામા બેઠરકાર રહી દૂરના
 દૂરજ નામશે ત્હા સુધી ત્હેમને ઍક્રિસના કામનો અને મુશ્કેલીઓનો ખ્યાલ
 કેમ કરી આરી શકે ? રાજ્યપ્રપચથી પણ કૉન્ફરન્સનુ કામ મુશ્કેલ છે
 ‘રાજ સત્તા’ વગર પાચ લાખ માણુમો પર રાજ્ય કરવાનુ કામ મ્હેવું
 નથી એ કાઠ માત્ર ભાપણુ કે શબ્દનુ કામ નથી, રેતીમાં વહાણુ ચલાવ-
 વાનુ જ. ઘણી મુદ્દિ, અનુભવ, મહનશીલતા અને સમયસૂચકતાથી કામ
 લેવાય તો જ કાઠક સેવા બની શકે મેવા થોડી કે આસ્તે આસ્તે બન્ને તે

માટે કાર્ત્તિ ચિતા કરવાની નથી, પણ મેંવા કરવા જતા કિલ્લુ ભંગાણુ પડે તે મહા ખેદજનક ગણાય. કોઈ વેધની દવાથી દરદી એકદમ માગે ન થાય ત્હંની ચિતા નહિ, પણ કોઈ કિટકેય નેપાળાનો રેચ આપી ત્હંને 'હ-વીઆઓ વવગેવીઆ' કરી ન નાખે એ બહુ સાચવવાનું છે પ્રમાદ, અધ-શ્રદ્ધા વગેરે દુર્ગુણો બચ કર છે પણ તે દુર્ગુણો દૂર કરવાનું કામ યુક્તિ-પુરુષ થવું જોઈએ છે. માટે કેળવાયલા મિત્રા! આંખો, અમારા કામનો અભ્યાસ કરો, પાંચ લાખ જૈનાના સર્વદેશીય ઉદ્ધારનો મવાલ વિચારો, અમારા માંચે હાથ માંચે હાથ મેળવી કામ કરી પાંચ અનુભવ મેળવી તે અનુભવ વડે હિંદના —સ્વદેશ હિંદના એક પાંચ લાખ જેટલા દુકડાને સુ-ધારવા આત્મભાગ આપો અને નામ અમર કરો. ત્હમે પ્રાન્તિક સેક્રેટરી બનો, કેટલાકા ઓનરરી કોપ્રેસિડ તરીકે (રજનના નિર્માતા) કોઈ પ્રાતમાં મુનિની માકડ વિહાર કરી 'કોપ્રેસિડ' કરો, કેટલાંક જૈન માહિત્યનો અ-ભ્યાસ કરી ત્હને ખીલવવાનો પ્રયાસ કરો, જેટલાકા ડૉન્ટરનમનુ ચાર અના કર પોતપોતાના ગામ (કે જેન બંને તો પ્રાત) માંથી કિવરાસી મોકલવા કમર ડમો, કેટલાકા જૈન ટ્રેનીંગ કાલેજ, મુખ્ય યોર્ડીંગ હાઉસ તથા ડૉન્ટરનમ આફ્રિકામાં જઈ ત્હના રીતભાતનો અભ્યાસ કરી બલચક ગાંધી કહાડો અને તે સુધારવા મચના કરો, જેટલાકા બન તેટલા વધુર્મી ગરીબ યુવાનોને મંત્ર એક કલાક મફત ભણાવવાની ' રાત્રીશાળા ચલાવો. આમ ડૉન્ટરનમેન સહાયભૂત થાઓ આમ જીદગી મકળ કરો. આપ તમે અને આપણા પાંચ લાખ જૈન ભાઈઓ જેટલા હિંદના એક દુકડાનો ઉદ્ધાર કરો દાદાભાઈ, ગરીબહી, મેઝીની, વાંશીગઠન, નેલ્મન વગેરે સ્વાત્મભાગીઓના જીવન ચરિત્ર વાંચતી વખતે ત્હમારા હૃદયચક્ષુ ખરેખર ખુલ્લા રાખ્યા હોય તો! ત્હમનું અનુકરણ કરી આત્મભાગ આપવા બહાર પડો.

(૩) કેટલાક કહે છે કે “અમને આગેવાન નથી બનાવતા માટે અમે ડૉન્ટરનસની વિરૂદ્ધ પડીયું.” કોઈને આગળ પુરણી નથી મળતી તેથી છણકે છે. આહાહા! કેટલું બહુ અજ્ઞાન! કેટલી બધી પછાત દશા! અને આ દશા છતાં મેંજ્યુએટ મિત્રો કહે છે કે “ત્હમે એકદમ જળાહુળા નથી કરી દેતા માટે અમને ત્હમારું કામ પસંદ નથી.” ભાઈરે! અમે તો સુ પણ અમારો દાદો મહાવીર આવે તો પણ આ વસ્તુસ્થિતિ કાંઈ બે ચાર તર્ફના પુરેપુરી સુધરી જાય નહિ. ધીરજથી અને ખતથી (મીનજ ગુ-માવ્યા સિવાય) લોકમત કેળવો, ત્હમને ખરી વાત સમજાવો. ત્હમારા હજાર

શબ્દમાંનો એકાદ શબ્દ જ લેમના કાનો પડશે એટલા તેઓ પ્રમાદી અને એટલેકાર છે. માટે વારંવાર ખોટા કરો, વારંવાર લખ્યાં કરો, વારંવાર આળી પીટયા કરો અને એ અધાનુ સયુક્ત બળ જરૂર એક દિવસ ધારલી અસર ઉત્પન્ન કરશે.

જે ભાઈઓ મ્હોટાઈ ન મળવા માટે વાધો લે છે તેઓ તો ખીચારા ઉલટી 'ખોટ' ખાય છે. એમને શુ ખબર નહિ હોય કે મ્હોટાઈ ધણી મોઢી છે ? દાખલા તરીકે કેટલાક મહાશયોએ પ્રાન્તિક સેક્રેટરીના હાદાની મ્હોટાઈ લેતા શુ લીચી પાણુ હન લેમને પૂછો. કૉન્ફરન્સનો વાર્ષિક રિપોર્ટ છપાવવો હતો તે વખતે દરેક વાર્ષવાહકની પામેથી લેમણે કરેલા વાર્ષિક કામગીરીનો રિપોર્ટ મંગાવ્યો ત્યારે તો જવાબ જ ન આપ્યો અને કેટલાકે થોડું થાણું લખી મોકલ્યું.

ભાઈઓ ! મ્હોટા હાદાને કાયક કામ કામ ન બને ત્યારે લેમને જે શરમ આવે તેનો લેમને કાર્ક ખયાલ છે ? જરા તો જનગરો છે ત્હમારા વરના છાપરા તપાસો ત્હમા જે વળીઓ હોય તો જુઓ કે એમા અકેક ખીસો જ માગ્સો છે પણ મોભને કેટલા ખીસા માર્યા છે તે ગણી જુઓ અને તે જોવા છતાં ત્હમને જે મ્હોટાઈ લેવાની ઇચ્છા થતી હોય તો હુ ત્હમને ધન્યવાદ આપુ છુ મ્હોટાઈની કિમત ભરવાનો ત્હમન ઇચ્છા થાય તો તે માટે હરકોત માળુમ ત્હમને શિરમા વડન કરવાને અધાયસો જ છે ધણી ખુશીથી આવા; આગળ ખુરશી લ્યો, મ્હોટાઈ લ્યો, સેક્રેટરીઓ બનો, બસો—પાયમે—હજાર રૂપીયાની સખાવતો કરો, દરરોજના ૧-૨ કલાક કૉન્ફરન્સની સેવાના કામમા અર્પણુ કરો. બલે ઉત્પન્ન થઇ એ 'સુમતિ' ધન્ય છે ત્હમારી એ મ્હોટાઈની ઇચ્છાને ! એવી વ્યાજખી મ્હોટાઈ દરેકને ઉત્પન્ન થજે !

(૪) છેલ્લો મથય સામાન્ય ભાઈઓ તરફનો છે. તેઓ કહે છે “ અમે તો જાણતાએ નથી કે કૉન્ફરન્સ ઓફીસ શુ કહે છે ? ” બસા, કૉન્ફરન્સ ઓફીસ પામે એવા કેટલાક નોકર છે કે પાંચ લાખ જગાએ જઈ દરરોજ કૉન્ફરન્સની નવાજુની હકીકત મંભળારી આવે ! અને કહાય એવા ૫૦૦૦૦ નોકર રાખવા જેટલી લક્ષ્મી આકાશમાંથી ઉતરી આવે તો પણ ત્હમને રોજ એવાનો સંભળવાની દુરસદ મળશે ખરી ? ત્યારે, મ્હારા મહેરબાનો ! દરેક બાબતમાં ખીજનો જ દોષ કહાડવો જવા દો. પોતાનો દોષ શોધી કહાડો અને મુધાગે. કૉન્ફરન્સ તરફથી વાર્ષિક રી-

પ્રાર્થો હરસાલ્ જપાય છે, તેમા આક્રિસનો દિસાખ, અને કામકાજના પ્રવામાં આવે છે. તે વાંચો એટલે ત્હમને બુધી માહેતી મળશે અને કૌન્દરન્સનાં બાપબો અને ઠરાવો જાણવા માટે એ મેળાવડાના હેવાલો હરસાલ ' જૈન સમાચાર ' આંશીસ તરફથી પ્રગટ થાય છે તે વાંચો. એટલે ' ઘેર બેઠા ગ ગા ' નો લાભ લાઇ શકશો. વળી કૌન્દરન્સના ઉપદેશકો, કૌન્દરન્સ આ-શીમને લગતી ખબરો અને જાહેરાતો વગેરે જાહેર વર્તમાન પત્રોમા દર અઢવાડીએ કૌન્દરન્સના સેક્રેટરીની મદદીથી જપાય છે તે આંશીસીઅલ વિ-ગતો કુરસદે વાચતા રહો. ત્હમને કાંઈ ઘેર આવીને ઢરેક વાત કહેવા ન-ગર હોઈ શકે નહિ. કૌન્દરન્સ એ ત્હમાડે ' ઘર ' છે ઘરની વાત જાણવા કાળજી નહિ રાખો તો ખાજા કોની વાત જાણવા કાળજી રાખશો ?

મોરબી કૌન્દરન્સથી જાલંધર કૌન્દરન્સ સુધીમાં જુદે જુદે ખાતે નીચે પ્રમાણે આવક થઈ છે

રતલામ ડૉ સુધી	અજમેર ડૉ સુધી	જાલંધર ડૉ સુધી	ટોટલ
ધાર્મિક કે. ૧૫૨૧૦—૦—૦	૭૮૮૩—૧૮—૬	૧૧૫૨—૪—૦	૨૪૨૫૬—૨—૬
વ્યવહારીક ૮૬૦૦—૭—૬	૯૫૨—૮—૦	૮૮૮—૩—૦	૧૮૦૨૪—૨—૬
જીવદયા ૧૪૭—૦—૦	૪૦૮—૫—૬	૪૮૩૬—૧૧—૦	૫૪૮૩—૦—૬
નિરાશ્રીત ૦—૦—૦	૧૬૬—૦—૦	૮૬૮—૮—૦	૧૧૩૪—૮—૦
જૈ. ટ્ર. કૉલેજ ૫૬—૦—૦,	૮૧૨—૩—૩	૬૩૩૭—૦—૬	૭૨૦૫—૩—૮
બોર્ડિંગ. ૨૫૦—૦—૦	૧૪૧૭—૧—૦	૩૮૫૭—૧૩—૬	૪૨૫૪—૧૪—૬
કૌન્દરન્સ નિર્વાહ ૦—૦—૦	૦—૦—૦	૫૪—૦—૦	૫૪—૦—૦
સ્ત્રી શિક્ષણ ૦—૦—૦	૦—૦—૦	૫૦૭—૦—૦	૫૦૭—૦—૦
વ્યાજની ઉપજ ૧૧૬૧—૫—૮	૫૮૧—૧—૭	૨૪૫૮—૧૫—૨	૪૨૧૧—૬—૬
ચારઆના ફંડ ૦—૦—૦	૨૬૨૫—૬—૦	૨૮૩૩—૬—૩	૫૪૫૮—૧૨—૩
કુલ	૨૫૪૨૪—૧૩—૩	૨૨૪૬૮—૭—૧૦	૨૪૦૦૪—૧૪—૫
			૭૧૮૮૮—૩—૬

(૨) મોરબી કૉન્ફરન્સથી જલધર કૉન્ફરન્સ સુધીમાં
લુકે લુકે ખાતે નીચે પ્રમાણે ખર્ચ થયું છે.

સં. ૧૯૬૩	સં. ૧૯૬૪	સં. ૧૯૬૫	કુલ
ઑફીસ ખર્ચ ૬૫૨-૧૩-૧	૧૨૬૨-૧૪-૦	૧૪૯૫-૦-૦	૩૪૧૦-૧૧-૧
ઉપદેશક ખર્ચ ૩૧૨-૫-૦	૨૯૧-૧-૦	૩૭૩-૯-૬	૯૭૬-૧૫-૬
નીસમીત ખાતે ૦-૦-૦	૧-૪-૦	૯-૦-૦	૧-૪-૦
અવકાશ ખાતે ૦-૦-૦	૦-૦-૦	૧૫-૧૦-૦	૧૫-૧૦-૦
જે. ટ્રે. કૉ. રતલામ ૦-૦-૦	૦-૦-૦	૨૦૨૪-૩-૧	૨૦૨૪-૩-૧
જે. ઑ. મુબાઇ ૦-૦-૦	૦-૦-૦	૨૭૫૦-૦-૦	૨૭૫૦-૦-૦

કુલ ૯૬૫-૨-૧ ૧૫૫૫-૩-૦ ૬૬૫૮-૬-૭ ૯૧૭૮-૧૧-૮

(૩) ધર દીઠ ચાર અના ફંડ ઉપરાવવાનું રતલામ કૉન્ફરન્સ
વખતે ઠરેલું તે ઠરાવ અનુસાર વસુલ થયેલી રકમ નીચે મુજબ છે:—

અજમેર કૉન્ફરન્સ સુધીમાં વસુલ થયેલા રૂ. ૨૯૨૫-૬-૦
જલધર કૉન્ફરન્સ " " " રૂ. ૨૮૩૩-૬-૩

કુલ વસુલાત રૂ. ૫૭૫૮-૧૨-૩

(૪) કૉન્ફરન્સની પાસે સીલીક પૈકી રૂ. ૮૩૭૬-૧-૦ શેઠ કેવળ-
દાસ ત્રિશુવનદાસને તથા જમા છે અને રૂ. ૫૨૭૬૮-૬-૦ શેઠ હમીરભલ
અંબલની પેઢીમાં જમા છે અને તે રકમ, હમણાં બેંકમાં ઠંડી મોસમ
હોવાને લીધે પુરતું વ્યાજ ન મળતું હોવાના સખબે, દીવાળી પછી બેંકમાં
મુકવામાં આવનાર છે.

(૫) કૉન્ફરન્સને અગ્રે નીચે મુજબ વાર્ષિક ખર્ચાંજીર થયેલું છે:—

જૈન ટ્રેનીંગ કૉલેજ રૂ. ૩૦૦૦
મુબાઇ જૈન બોર્ડિંગ રૂ. ૩૦૦૦
કૉન્ફરન્સ ઑફીસ રૂ. ૧૩૦૦
ઉપદેશક ખાતે રૂ. ૧૫૦૦

અવકાશ ફંડ તથા નિસમીત ફંડ બહુ એકાદાં ન હોવાથી વધુ રકમ
એકઠી થતાં સુધી તેને ઉપયોગ કરવો મોફિદ રાખ્યો હતો પરંતુ જલધર

કૉન્ફરન્સ વખતે હયાં મુજબ હવે તાકીદે તે ફંડોનો ઉપયોગ કરે થશે. એ રકમનો આજના જમાનાને અનુસરીને ફાસમાં સારો ઉપયોગ કેવી રીતે થઇ શકે એ બાબતમાં સ્વધર્મ તથા અન્યધર્મ વિદ્વાનોની સલાહ પ્રાપ્તિથી, જે મળી ચૂકી છે.

મોટા ખર્ચને પહોંચી વળવા માટે શું કરવું ?

આ પ્રમાણે ખર્ચ મોટું છે અને હજી ખર્ચ વધારવાની જરૂર છે; કારણ કે ધણા કામ માત્ર સાધનના અભાવે જ ઉપાડયાં નથી. આ બધા ખર્ચને ટુંગી વળવા માટે ૬ બાબતો પર પ્રજાવર્ગનું લક્ષ્ય ખેંચવાની કુ રજા લાગે.

(૧) ચાર આના ફંડ.

‘ ટીપે ટીપે સરોવર ભરાય ’ એ ગૌરવવાળા વચનને લક્ષમાં રાખીને આપણે દરોબ્યુ હતું કે દરેક ગામમાંથી ધરદીઠ વર્ષે અચ્ચાર આના એકઠા કરતા અને તે પ્રમાણે થતી કુલ રકમનો ઉપયોગ આ પ્રમાણે કરવો:—

૦)૦૦૦૦ ધાર્મિક ગાન	૩ ૦) નિરાશ્રીતને આશ્રય
૦)૦૦૦૦ વ્યવહારીક કેળવણી	૦)૦૦૦૦ જીવદયા
૦)૦૦૦૦ કૉન્ફરન્સ નિભાવ ૬૬	કુલ ૩૦૧

આવા કિત્તમ કામો માટે ધર દીઠ ચાર આના જ આપવા તે ગરીબમાં ગરીબ માણસને પણ બારે પડે નહિ. દળણું દળીને પેટ ભરનારી ગરીબ બાઈ પણ મહીને ૩-૪ રૂપીઆના ખર્ચમાંથી પાવલુ ખુશીથી બચાવી મોકલી શકે. એને મન એક પાવલું જ છે અને કૉન્ફરન્સને મન એ પાવલું ‘લાખની પાણી’ છે. એક માણસ પાવલું ન આપે તેથી કૉન્ફરન્સને પાવલાનું જ નહિ પણ સેકડો રૂપીઆનું નુકશાન છે. પાવલાના દાન વડે આપણે ‘દાન ગુણ’નો અમૂલ્ય પાઠ શીખીએ છીએ; ભગવાને બતાવેલા ધર્મના ૪ રસ્તા (દાન, શીલ, તપ અને ભાવના) પૈકી ધોરી અને પહેલો રસ્તો સ્વીખવા પામીએ છીએ. આપણા ધર્મમાં કયાં ખર્ચ છે નહિ તો આવા ઉન્નતિનાં કામો માટે વર્ષે ફક્ત ચાર આના આપવામાંકોઇ સંબંધન આનાકાની કેમ કરે ? જેમને દરવર્ષે પાવલુ આપવાની કડાકટ પસંદ ન હોયતે એક વખતે ૨૫ વર્ષના ૩. ૬૧ મોકલી દે તો વળી વધારે સાડ. દરેક ગામના

સંધ, યુવાનો અને કુળવાયલા ગૃહસ્થોને પાવલાદ્ અને વસુલાત માટે પુરેપુરી કળણ રાખવા અમારી આગ્રહયુક્ત વિનંતિ છે.

(૨) કૉન્ફરન્સ વખતે થતાં કંડ.

(અ) ભરામ ગયેલી રકમો પૈકી વસુલ બાકી.—કૉન્ફરન્સ વખતે ઉમગમાં આત્મીને જે જે મહાશયોએ મરણ મુજબ રકમો લખાવેલી તે માટે લેખનો આભાર માનતી વખતે ખેદ સાથે ઇસારો કરવો પડે છે કે કેટલાક ભાઈઓ લખાવેલી રકમ માટે ૫-૧૦ વાર ઉધરાણી થવા છતાં રકમ મોકલી આપતા નથી, તે ઘણું અયોગ્ય કહેવાય. કહેલી રકમ તો હવે ધર્માદાની થઈ અને તે રકમ ધરમા રાખવી એ મહા દોષનું કારણ છે. આશા છે કે સુત્ર મહાશયો જેવા ઉમંગથી રકમો નોંધાવી હતી તેવાજ ઉમંગથી તે રકમો મોકલી આપતા કૃપાવત થશે.

(બ) હવે પછી હરસાલ કંડ કરવું કે કેમ?—કેટલાકો કહે છે કે, “કૉન્ફરન્સ વખતે હરસાલ કંડ થાય તે તો ઠીક નહિ. આપણામાં સખાવ-તોનો શોખ નવોજ દાખલ થયો છે તે જો ઉપરાઉપરા ખર્ચ કરવું પડશે તો કેટલાકો કૉન્ફરન્સમાં આવવું જ બંધ કરશે!” આ સલાહ બેક ખાટી નથી. પરંતુ કૉન્ફરન્સમાં કોઈને કશી ભતનો આગ્રહ કરવામાં આવતો નથી. જેમની મરણ હોય તે જ આપે એવો રીવાજ છે. પણ જો આપણે દાનનો ધર્મ ભાઈઓના કાને જ ન નાખીએ તો અતરાય કર્મ બંધાય

(૩) શારદાપૂજન, મહાવીરજયંતી અને સંવત્સરી

કૉન્ફરન્સ વખતના, મ્હોટાં કંડમાંથી અને ગામગામથી ઉધરાવવામાં આવતા ચારે વખતે કંડમાંથી જોઈલી આવક કરી શકાય તેટલીજ આવક શારદાપૂજન, મહાવીરજયંતી અને સવત્સરી એ ત્રણ તેહેવારોની ખુબીઓ આપણા ભાઈઓને બરાબર સમજવવામાં આવે તો એ દિવસે થતા દાન-માંથી થઈ શકે શારદાપૂજન એટલે ચોપડાના ખોખાની પૂજા નહિ પણ શારદા યાને જ્ઞાનની ભક્તિ. અને તે ભક્તિ મોપારી કે કંકુ ચોખાથી થઈ મહામાનનારાએ બરાબર સમજવું જોઈએ કે જ્ઞાનની ભક્તિ તો જ્ઞાનના સાધનરૂપ ધર્મચર્યા અને શિક્ષાચર્યાનો પ્રચાર કરવામાં, લાઈબ્રેરીઓ સ્થાપવામાં, સ્કુલો ખોલવામાં, બજારનારાઓને મદદ કરવામાં અને ઉપદેશકો દ્વારા પ્રજા-વર્ગને જ્ઞાન પમાડવામાં સમાયેલી છે. માટે શારદાપૂજનને દિવસે આજ્ઞામંત્રે એક રૂપીઆ (અને વધુ, મરણ મુજબ, તથા પોતાની સ્થિતિના

પ્રમાણ્યમાં) કૉન્ફરન્સ ઑફીસને મોકલી આપવાનું યાદ સમજવું જોઈએ. મહાવીરજયંતીને દિવસે, મહાવીરે જે સાસન પ્રવર્તાવ્યું છે તે સાસનની ઉન્નતિનાં કામો કરવાં એજ એ જયંતી ઉજવવાનો શ્રેષ્ઠ રસ્તો છે. અને સંવત્સરી એ વર્ષનાં પાપો યાદ કરી કરી તે માટે પશ્ચાત્તાપ કરવાનો તથા કરેલાં પાપોના દાંડ તરીકે દાન-શીલ-તપ કે ભાવના એ ચારમાંનું એક અથવા વધુ કામ કરવાનો દિવસ છે. હવે જો કોઈ સમસ લક્ષ્મી જેવી (શરીર સાથે સંબંધ વગરની) ચીજ પરનો થોડો મોહ ન ઉતારી શકે તો શીલ, તપ, અને ભાવનામાં તો શરીરનાં સુખ બુલવાનું, શરીરને કષ્ટ આપવાનું અને શરીરને છેકળ વોસીરાવી દેવાનું (બૂલી જવાનું) અનુક્રમે સમાયલું છે તે તો ત્હેનાથી અને જ કેમદ માટે ખીળાં વત પચ્ચખાણુ બને તો કરવાં પણ દાન તો (યશ્ચાશક્તિ) એ ત્રણ પર્વમાં જરૂર કરવું જોઈએ. દાન જેને તેને કરવા કરનાં કૉન્ફરન્સ ઑફીસને રકમ મોકલી આપવાથી લાખો રૂપીઆ એકઠા થવા પામશે અને તે વડે મહાભારત કામો થઈ શકશે.

(૪) લગ્નાદિ પ્રસંગો

લગ્ન પ્રસંગો દરેક માણસને ઘેર આવે છે. તેવે વખતે ખુલેશ અને દેવીઓની પૂજા કરવાનું યાદ આવે અને કૉન્ફરન્સ જેવી હાજરાહજુર દેવી કે જે ત્હેમારું બધાનું કલ્યાણ કરવા માટે પૃથ્વીપર વાસો કરી રહી છે ત્હેની પૂજા ભક્તિ ન થાય એ કેવું ખેદજનક ! દરેક સાચા જૈને ૫-૨૫-૧૦૦ રૂપીઆ એવે પ્રસંગે જરૂર કૉન્ફરન્સના હરકેષ ખાતામાં મોકલી જ આપવા જોઈએ.

(૫) ધર્મોદા પેટી.

ધર દીઠ, દુકાન દીઠ કૉન્ફરન્સની ધર્મોદા પેટ વી અને ત્હેમ દરરોજ પૈસા કે પાઈ પણ નાખવાનો પોતાના મનમાં દરેક ભાઈએ નિશ્ચય કરવો અને આવી પેટીઓની આવક દર દીવાળીએ કૉન્ફરન્સ ઑફીસપર મોકલી આપવા કૃપા કરવી.

(૬) વ્યાપાર પર ટેક્સ.

બની શકે તે સહેરોમાં વ્યાપાર ઉપર અમુક ટેક્સ (કર અથવા લાગો) કૉન્ફરન્સના હિતાયે નાખવાની યોજના તે સહેરના જૈન સંઘે કરવી [જેમકે નુધીઆના(પળખ)જો જૈન સંઘ લાગો નાખીને દર મહીને ૨૫ થી ૪૦ નુધીની આવક કરી મોકલે છે.]

કૉન્ફરન્સ રૂપી અગ્નિરક્ષ (કૉન્ફરન્સ) ને ચલાવવા માટે જોઈતી 'સ્ટીમ' જીવન કરવાના આ રસ્તાઓ છે, અને તે રસ્તા તરફ લોકોનું લક્ષ્ય ખેંચવાનું કામ સંવર્ધન, પ્રાન્તિક સેક્રેટરી અને જનરલ સેક્રેટરીઓના હોદ્દા ધરાવનારા મહાસચીવો છે. ખરેખર હોદ્દાદારે પોતાના અમૂલ્ય વખતનો ભોગ આપે તો જ આપણે કાંઈક પ્રગતિ કરી શકીએ. નામનો 'ગોળ' મ્હોં ગળ્યું કરે નહિ, એ વાત અમારાં સઘના આવા માનવંતા આગેવાનો સારી રીતે જાણતા હોવાથી જોખમદારી છોડી દેવાનું તેઓ કદી બોલી શકેજ નહિ. ભતૂંદરી વ્યાજબી જ કહે છે:—

“ પ્રારમ્ભ્યમુત્તમજના ન પરિત્યજન્તિ ”

ઉત્તમ પુરૂષો પ્રારંભેષુ કામ છોડતા નથીજ.

લઘુકામમાં ઉતરવું નહિ અને ઉતર્યાં તો અધવચથી નાસી છૂટવું એ કાયરતા તરફ દુનીઆ અપમાનની દષ્ટિ કરે છે. માટે એવા અપમાન કરતાં ઠેક સુધી મુશ્કેલ (કર્તવ્ય ક્ષેત્ર) મા કાયમ રહી બહાદુરીથી લડી (કામ કરી) ચતુષ્કોને મારી (સઘની દુર્દશાને કાપી નાખી) સઘનો બચાવ કરવાં સાથે પોતાને માટે વિજયમાળ જીતવા જોઈએ સઘના હિતચિતકો! આ પર્યુ-પણના શુભ દિવસમાં તો જરા જ જાળ આછી કરો અને વિજયમાળ પ્રાપ્ત કરવા કમળ કસો ?

આ બધી અરજ કોના પ્રત્યે છે ?

હવે મ્હારે એકજ વાત કહેવાના છે અને પછી હું ત્હમને સર્વને ખમાવીશ, કારણ કે ખમાવવાના દિવસ પહેલા જ આ અરજ સર્વને ગુજરી લઉં છું. આ બધી અરજ કોના પ્રત્યે છે ? શું માત્ર કૉન્ફરન્સના જનરલ અને પ્રાન્તિક સેક્રેટરીઓ પ્રત્યેજ ? ના, ના; એમણે ત્હમારી સેવા માટે જોખમદારી રીકારી એટલે શું ગુન્હો કર્યો કે ? એમણે એમને લાયક કામ કરવું જ જોઈએ અને તેની પોતાની ફરજ તેઓ 'અદા' કરેલી જ; પરંતુ તેથી ત્હમે સામાન્ય જનો બધી જવા માગો તે ચાલશે નહિ ફરજ સૌને શિર સરખી છે. એક શ્રીમંત એક લાખ રૂપીઆ આપે અને એક ગરીબ — એક રૂપીઆ આપે એ બન્ને સરખું છે બન્ને કામોની કિંમત એક સરખી છે; માટે કર્તવ્યની જોખમદારી બન્નેને શિર રહેલી છે. દુનીઆમાં એવા કોઈ માણસ નથી કે જે કાંઈ નહિ ને કાંઈક પચોપચાર તો ન જ

કરી શકે. ‘તહામે ૨૦૦—૫૦૦ રૂપીઆ ન આપી શકો તો છેવટે ‘એક ચાર આના ફૂંડ’ ના ચાર આના જ મોકલી આપો તો પણ તહામી ફરજ તેટલે અગે અહા કરી કહેવાશે. તહામે ગામોગામ ફસીને કૉન્ફરન્સની સેવા ન બળતી શકે તો તહામરા મિત્રો અને બીજાઓ સાથે વાત કરવાનો પ્રસંગ મળે ત્યારે એ અક્ષર કૉન્ફરન્સની સેવા માટે તહેને ઉત્સાહી કરવાના રૂપમાં બોલો તો પણ તે કર્તવ્ય બળવ્યા બરાબર જ છે. અને કદાપિ કોઇ માણસ ગરાબ અને રોગી હોવાથી પૈસો પણ ન ખર્ચી શકે તેમ તકલીફનું પણ કામ ન કરી શકે તેમ હોય તો પથારીના પડયા પડયા કૉન્ફરન્સના ઉદયની શાવના જ બાવે તો પણ તહેણે ફરજ બળતવી સમજશે. બીજા શબ્દમાં કહું તો ગરોબ અને શ્રીમત, ભાગી અને ભોગી, તાંદુરસ્ત અને બીમાર, વિદ્વાન અને બાપારી, નોકરીઆત અને સ્વતંત્ર જનો

દરેક માણસ કૉન્ફરન્સની સેવા બળવવાને મમથ છે,

માત્ર તહેણે હૃદય શુદ્ધ કરવું જોઇએ !

માત્ર તહેણે કૉન્ફરન્સના ઉદયમાં પોતાનો સ્વાર્થ સમાયતો છે એવી શ્રદ્ધા-પરૂપણા રાખવી જોઇએ !

માત્ર તહેણે સ્વાર્થનાં સ્વપ્નને માનવાની ના પાડવાની
હિમત ધરવી જોઇએ

આપણાં બારે પ્રતોમાં આત્મભોગનો સિદ્ધાંત પ્રકાશી રહ્યો છે એ
તહેણે સમજવો જોઇએ.

અને મગવાની આજ્ઞા માથે ચઢાવીને
મગવાનના શાસનની કીર્તિ વધરવાના આ કામમાં
તન-મન-ધનથી મદદ આપવા કટીબદ્ધ થવું
જોઇએ.

વીરના સાચા ભકતો ! પર્યુષણ જેવા વીરની ભક્તિના
પવિત્ર દિવસોમાં તહામને કટીબદ્ધ થવું અમરો ?

કેસરીઆં કરવાં ગમશે?

કૃપણતા અને કાયરતાના શત્રુઓને હંફવવાનું કામ ગમશે?

કહો કે : ‘ હા ’

એટલે,

શ્રી વીર તહમારામાં વજૂનું બળ ગુપચુપ મુકી દેશે ।

ए बल बढे

તહમે તહમારં અને વીરશાસન- હિત સ્હેલા-થી સાધી શકશો

તહમે ‘ પાત્ર ’ બનેા;

દેવો તહમારા અંગોરૂપી સંઘામાં પોતાની શક્તિરૂપી

સ્ટીમ મૂકીને

જગદુદ્ધારનું કામ બજાવશે.

તહમે દેવોના સંઘા થવાને કબુલ થાઓ !

શ્રી સધનો દામ

ચાંદમલ

જનરલ સેક્રેટરી, શ્વે. સ્થા. જૈન હોન્ડ્રેસ.

